

Konvergens- program

Danmark
2014

Indhold

1.	Udfordringer, mål og strategi frem mod 2020.....	3
1.1	Den økonomiske udvikling frem mod 2020	3
1.2	Mål og strategi frem mod 2020.....	5
2.	Det samfundsøkonomiske forløb frem til 2020.....	9
2.1	Indledning	9
2.2	Udsigter for dansk økonomi i 2014 og 2015.....	9
2.3	Forudsætninger om international økonomi og finansielle forhold	12
2.4	Vækst og beskæftigelse frem mod 2020.....	14
2.5	Makroøkonomiske balancer	18
	Bilag 1. Nøgletal for dansk økonomi 2013-2020	20
3	Offentlig saldo og gæld frem til 2020.....	23
3.1	Den offentlige saldo.....	23
3.2	Strukturel saldo og finanspolitisk konsolidering.....	25
3.3	De offentlige udgifter og indtægter	28
3.4	Saldoen for de offentlige delsektorer.....	34
3.5	Den offentlige gæld.....	34
	Bilag 1. Diskretionære engangsforhold i 2013 og 2014	36
4.	Følsomhedsanalyser og sammenligning med Konvergensprogram 2013.....	39
4.1	Følsomhedsanalyser	39
4.2	Sammenligning med Konvergensprogram 2013.....	43
5.	Langsigtet fremskrivning og holdbarhed.....	47
5.1	Udviklingen efter 2020.....	47
5.2	Finanspolitisk holdbarhed.....	52
6.	Offentlige finanser og institutionelle rammer	55
6.1	Institutionelle rammer	55
6.2	Bedre udgiftsstyring.....	56
6.3	Effektivisering og offentlig fornyelse.....	61
	Bilagstabeller.....	63

1. Udfordringer, mål og strategi frem mod 2020

Dansk økonomi ser ud til at være i bedring efter flere år med svag vækst. Bedringen skal blandt andet ses i lyset af vendingen i euroområdet, der aftager omkring en tredjedel af dansk eksport. Der er samtidig udsigt til, at den private sektors investeringer og forbrug vil vokse igen efter den langstrakte tilpasning oven på den globale finanskrisen og de uholdbare boligprisstigninger frem til 2007.

Mulighederne for fremgang understøttes af, at der i de seneste år er gennemført en række reformer, som fremadrettet vil bidrage til øget arbejdsstyrke og produktivitet, herunder skattereformen fra 2012 og initiativerne i Vækstplan DK. Også aftalerne om reformer af førtidspension, fleksjob, SU og kontanthjælp skal bidrage til vækst ved at øge arbejdsmarkedstilknytningen og den strukturelle beskæftigelse. Reformprogrammet lægger tillige op til en fortsat modernisering af den offentlige sektor.

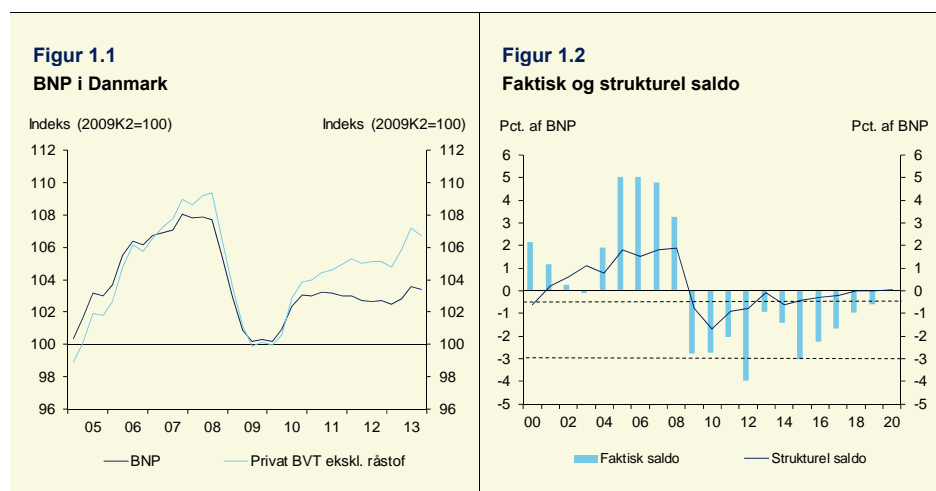
De gennemførte reformer bidrager samlet set til, at finanspolitikken er holdbar. Finanspolitikken tilrettelægges efter, at de offentlige finanser holdes inden for de grænser, der følger af budgetloven og EU-bestemmelser, og at der i 2020 er strukturel balance mellem de offentlige indtægter og udgifter. I overensstemmelse med EU-henstillingen er det faktiske offentlige underskud bragt under 3 pct. af BNP i 2013, og de offentlige finanser er strukturelt blevet forbedret med 1½ pct. af BNP i perioden 2011-13. Med den forudsatte finanspolitik flugter udviklingen i den strukturelle saldo med Danmarks mellemfristede mål (MTO) for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP.

1.1 Den økonomiske udvikling frem mod 2020

Væksten er på vej tilbage i dansk økonomi. Der er flere tegn på en bedring i konjunktursituationen. I løbet af 2013 indtraf et stemningsskifte blandt både forbrugere og virksomheder, og beskæftigelsen og produktionen i store dele af dansk erhvervsliv steg gennem året. Den svage udvikling i BNP i de seneste år dækker over pæn fremgang i den beskæftigelsesintensive del af den private produktion. Ser man på udviklingen i den private sektor ekskl. råstofudvin-

ding – som trækkes ned af en fortsat udtømmning af de tilgængelige ressourcer i Nordsøen – har væksten været 1,3 pct. i 2013, hvilket er noget højere end de 0,4 pct. for hele økonomien, *jf. figur 1.1*. Det er også en væsentlig forklaring på fremgangen i den private beskæftigelse gennem 2013.

Grundlaget for fremgang i de kommende år er generelt blevet styrket, og væksten i BNP skønnes at blive omkring 1½ pct. i år og knap 2 pct. næste år. Den mellemfristede fremskrivning frem til 2020 indebærer, at væksten kan stige til godt 2 pct. i gennemsnit om året i perioden 2016-20.

Anm.: I figur 1.1 er der vist to kvartalers glidende gennemsnit. De vandrette stiplede linjer i figur 1.2 viser budgetlovens grænse på ½ pct. af BNP for det strukturelle underskud og Stabilitets- og Vækstpagtens grænse for det faktiske underskud på 3 pct. af BNP.

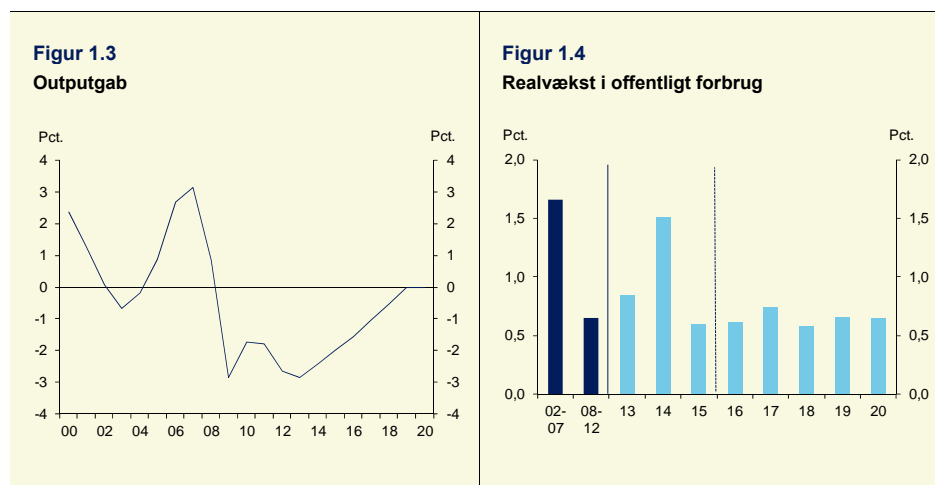
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Mulighederne for en periode med fornyet vækst understøttes af de seneste års reformer, herunder skattereformen fra 2012 og initiativerne i Vækstplan DK. Fælles for de mange initiativer er, at de sigter mod at skabe vækst og beskæftigelse, samtidig med at troværdigheden om den økonomiske politik fastholdes. Sunde offentlige finanser og tillid til den førte politik er afgørende for, at Danmark kan fastholde lave renter, som bidrager til at understøtte fremgangen i dansk økonomi. Den økonomiske politik planlægges inden for rammerne af budgetloven og overholder EU's fælles regler, herunder Stabilitets- og Vækstpagtens underskudsgrænse for den faktiske saldo på 3 pct. af BNP, *jf. figur 1.2*.

Forløbet frem til 2020 er baseret på, at den samlede genopretningsperiode – fra den globale krise satte ind i efteråret 2008, til konjunkturerne igen er normale – kan være ganske lang. Forløbet indebærer en gradvis genopretning af økonomien, således at outputgabet lukkes omkring 2019, *jf. figur 1.3*. Den lange periode med normalisering af konjunkturerne skal ses i sammenhæng med det dybe tilbageslag i produktion og beskæftigelse samt de store formuetab i husholdninger, virksomheder og den finansielle sektor i forbindelse med krisen. Erfarin-

gen er, at genopretning efter tilbageslag, der har været forbundet med finansielle kriser, tager særlig lang tid.

I forløbet frem mod 2020 er der forudsat en gennemsnitlig årlig realvækst i det offentlige forbrug på 0,6 pct. i perioden 2015-20, *jf. figur 1.4*. Den afdæmpede vækst skal ses i lyset af det aktuelt høje niveau for de offentlige forbrugsudgifter og bidrager til, at det faktiske underskud forbliver under 3 pct. af BNP i hele perioden, og at det strukturelle underskud ikke overstiger ½ pct. af BNP. I 2020 er der strukturel balance mellem de offentlige indtægter og udgifter.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

1.2 Mål og strategi frem mod 2020

Den økonomiske politik er tilrettelagt med udgangspunkt i langsigtet finanspolitisk holdbarhed og med fokus på at forbedre rammevilkår for den private sektor, som understøtter øget produktivitet og privat beskæftigelse.

Et helt overordnet mål for finanspolitikken er, at denne er forenelig med en langsigtet holdbar udvikling i de offentlige finanser, herunder en stabil udvikling i den offentlige gæld. De konkrete mål for finanspolitikken er fastlagt inden for rammerne af budgetloven og 2020-planen, *jf. figur 1.5*.

Gennem en årrække har den vigtigste langsigtede udfordring for dansk økonomisk politik været at sikre, at de offentlige finanser var holdbare og klar til at håndtere den demografiske udvikling med stigende levetid og aftagende Nordsøproduktion.

De skridt, der er taget for at håndtere virkningerne på de offentlige finanser af den stigende levetid – primært med velfærdsreformen fra 2006 og tilbagetrækningsreformen fra 2011, der begge er vedtaget med brede flertal i Folketinget – er sammen med de senere års efterlevelse af EU-henstillingen tilstrækkelige til, at finanspolitikken vurderes at være holdbar.

Figur 1.5
Centrale finanspolitiske mål og instrumenter

1. **Holdbare offentlige finanser operationaliseret ved mindst strukturel balance i 2020**
2. **Årlig strukturel saldo $\geq -\frac{1}{2}$ pct. af BNP**
3. **Udgiftslofter som understøttes af sanktioner og overvågning af Det Økonomiske Råd**

Derudover er der i de senere år gennemført reformer af blandt andet skat, førtidspension, fleksjob, kontanthjælp og SU, som styrker arbejdsudbuddet og øger vækstpotentialet. Bidraget til styrkelse af de offentlige finanser fra reformerne er i forbindelse med de konkrete aftaler prioriteret til blandt andet offentlige investeringer, uddannelse og lavere skat på arbejde og erhvervsliv, som øger beskæftigelsen.

De gennemførte reformer bidrager samlet set til, at finanspolitikken i Danmark er holdbar. Reformerne bidrager samtidig til at øge den langsigtede beskæftigelse og vækst.

Vækstpotentialet i Danmark er fortsat udfordret af en – som udgangspunkt – lav produktivtetsvækst. Siden 1995 er produktiviteten i Danmark vokset væsentligt mindre end historisk og langsommere end i mange sammenlignelige lande. Produktivtetsvæksten har især været lav i de hjemmemarkedsorienterede erhverv, der ikke er særlig udsatte for international konkurrence. Den lave produktivtetsvækst i de hjemmemarkedsorienterede erhverv medvirker til høje priser i Danmark, lavere realløn og lavere velstand, end vi ellers kunne have haft.

Regeringens reformindsats retter sig mod at forbedre rammevilkårene for det private erhvervsliv og den private jobskabelse, herunder gennem et øget uddannelsesniveau. Reformindsatsen indeholder overordnet tre reformspor, *jf. figur 1.6*. Det er en central målsætning, at væksten frem mod 2020 via politiske initiativer skal forøges med i alt 40 mia. kr. svarende til 2 pct. af BNP.

Vækstmålsætningen skal opfyldes gennem tiltag i de to første reformspor. I *reformspor 1* gennemføres tiltag, som forbedrer erhvervslivets rammevilkår og derved styrker konkurrenceevnen og løfter produktiviteten. Sigtepunktet er at hæve produktiviteten gennem konkrete tiltag svarende til en samlet fremgang i den økonomiske vækst på 20 mia. kr. frem mod 2020. I *reformspor 2* videreføres og udbygges initiativer til at øge uddannelsesniveaulet, mens der samtidig skal gennemføres fortsatte reformer som øger den strukturelle beskæftigelse. Det er sigtepunktet, at reformspor 2 skal bidrage til den samlede fremgang i den økonomiske vækst med yderligere 20 mia. kr. frem mod 2020.

Figur 1.6

Den danske regerings tre reformspor

Regeringen er med de allerede gennemførte reformer godt i gang med at indfri vækstmålsætningen og vil fortsætte med reformarbejdet i de kommende år. Blandt andet vil der som opfølgning på Produktivitetskommissionens arbejde blive udarbejdet regeringsudspil i foråret 2014, der skal fremme produktivitet og velstand.

Der følges løbende op på de opnåede mål. I *reformspor 1* er der med aftalerne om Vækstplan DK realiseret bidrag for ca. 6 mia. kr. ud af det samlede mål på 20 mia. kr. Dermed rester et bidrag på 14 mia. kr.

I *reformspor 2* er der på nuværende tidspunkt gennemført reformer, der bidrager til BNP med i alt ca. 16½ mia. kr. Heri indgår reformerne af SU og kontanthjælp i forbindelse med Vækstplan DK samt reformerne af skat, førtidspension og fleksjobordningen fra 2012. For at nå ambitionen udestår dermed et yderligere bidrag til BNP på 3½ mia. kr. fra reformer, der øger beskæftigelsen yderligere med ca. 6.000 fuldtidspersoner frem mod 2020. Det bidrager til, at den samlede beskæftigelse kan stige med på omkring 165.000 personer, herunder en stigning i den private beskæftigelse på ca. 150.000 fuldtidspersoner, frem mod 2020. Hertil kommer reformer, som øger uddannelsesniveaue og dermed har gunstige virkninger på velstanden på længere sigt. Endelig er der med *reformspor 3* lagt op til fortsat holdbare offentlige finanser og en styrket moderniseringsdagsorden for den offentlige sektor, som skal frigøre 12 mia. kr. i den offentlige sektor til nye initiativer.

2. Det samfundsøkonomiske forløb frem til 2020

Dansk økonomi er i bedring efter flere år med svag vækst. En række centrale forudsætninger for fremgang er til stede, herunder at genopretningen i euroområdet synes godt på vej. I de kommende år ventes en normalisering af konjunkturerne. Væksten i BNP skønnes at blive omkring 1½ pct. i 2014 og knap 2 pct. i 2015. Den mellemfristede 2020-fremskrivning indebærer, at væksten kan stige til godt 2 pct. i gennemsnit om året i 2016-20. Samtidig skønnes beskæftigelsen med den vedtagne politik at kunne stige med omkring 160.000 personer frem mod 2020, uden at dansk økonomi kommer ind i en uholdbar overophedning.

2.1 Indledning

Det økonomiske forløb frem til og med 2015 tager udgangspunkt i prognosen i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013. Tilkomne oplysninger siden december giver ikke anledning til en ændret vurdering af vækstudsigterne for 2014 og 2015. Vækstskøn er derfor fastholdt, men der er indarbejdet beregningstekniske justeringer af december-grundlaget afledt af nye nationalregnskabstal for 2013. På den baggrund er der også foretaget en beregningsteknisk opdatering af de offentlige finanser i 2014 og 2015 med afsæt i et nyt historisk udgangspunkt og virkningerne af Danmarks Statistiks budgetstatistik for 2014. Hertil kommer yderligere tekniske justeringer af skønnene for de offentlige finanser i både 2014 og 2015.

For 2016-20 er der tale om et beregningsteknisk forløb, hvor der er forudsat en gradvis normalisering af konjunktursituationen frem mod 2019. Normaliseringen er stærkt knyttet til genopretningen af den internationale økonomi, særligt euroområdet, og understøttes af den forudsatte økonomiske politik inklusive virkningerne af aftalerne om Vækstplan DK og de ekstraordinært lave renter i udgangspunktet for fremskrivningen.

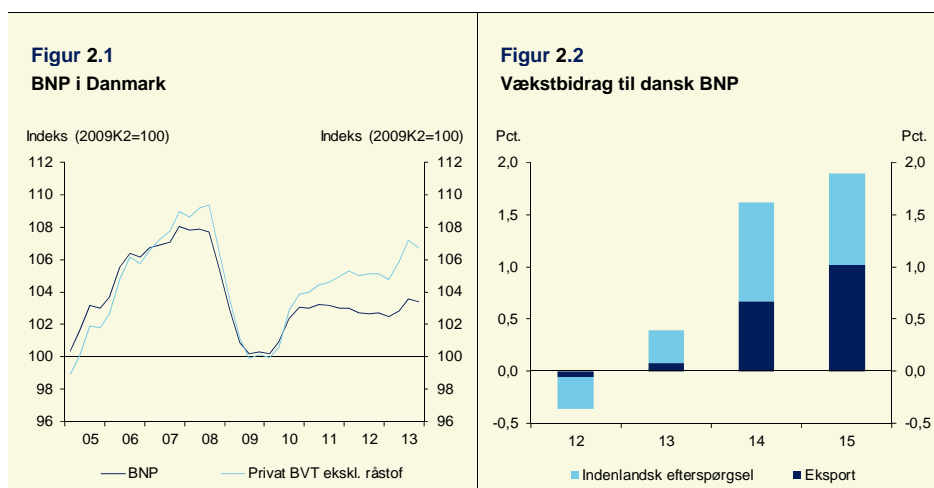
2.2 Udsigter for dansk økonomi i 2014 og 2015

Efter tre år med stilstand er der tegn på en bedring i dansk økonomi. Der er i løbet af 2013 sket et stemningsskifte blandt både forbrugere og virksomheder, og beskæftigelsen og produktionen i store dele af dansk erhvervsliv har været stigende gennem året, *jf. figur 2.1*.

Grundlaget for fremgang er generelt blevet styrket, og BNP ventes at vokse med omkring 1½ pct. i 2014 og knap 2 pct. næste år.

Bedringen i dansk økonomi skal både ses i lyset af vendingen i euroområdet, hvor tilliden er godt på vej tilbage, og den generelt bredere funderede genopretning af den samlede globale økonomi. Dansk økonomi er i høj grad påvirket af udviklingen i udlandet. Det gælder især euroområdet, som aftager omkring en tredjedel af dansk eksport. Eksporten vurderes igen at kunne blive en væsentlig drivkraft for væksten fra 2014, *jf. figur 2.2*. Afdæmpede lønstigninger i de seneste år understøtter de danske virksomheders konkurrenceevne, om end der fortsat er et efterslæb efter en lang årrække med højere lønstigninger i Danmark end i udlandet.

Fremgangen i eksporten hjælpes også på vej af Vækstplan DK – herunder fremrykningen af en række skatte- og afgiftslettelser i medfør af aftalen om finansloven for 2014 – som styrker danske virksomheders konkurrencedygtighed. Virksomhedernes forventninger er stigende, og et stort opsparringsoverskud muliggør nye investeringer, i takt med at produktionskapaciteten bliver udnyttet. En bedring for virksomhederne ses også ved, at antallet af konkurser har været faldende siden starten af 2012.

Anm.: I figur 2.1 er der vist to kvartalers glidende gennemsnit. I figur 2.2 er der korrigeret for importindholdet i henholdsvis eksporten og den indenlandske efterspørgsel.

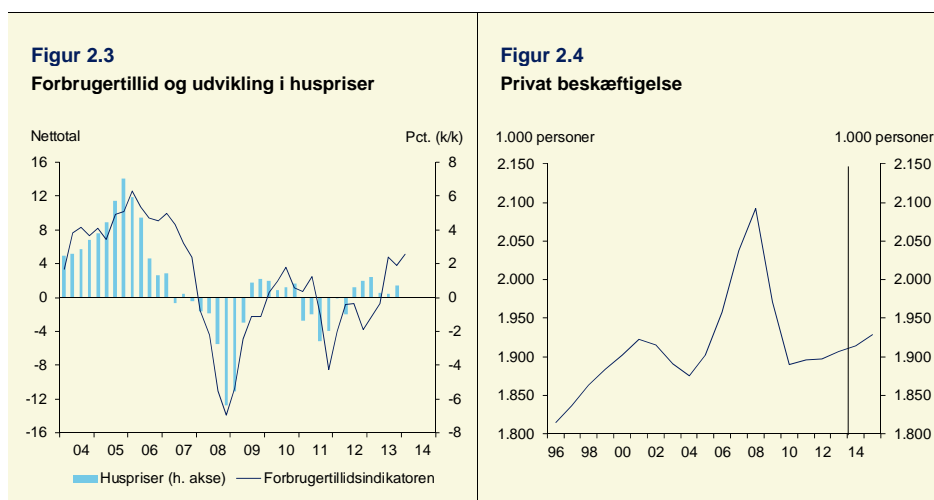
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det private forbrug har siden 2010 udviklet sig meget svagt. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med indkomstudviklingen, men også et vist behov for konsolidering efter boligprisboblen og usikkerhed om den økonomiske udvikling, som har fået husholdningerne til at holde igen med forbruget og dermed bidraget til en svag udvikling i den indenlandske efterspørgsel. Forbruget er siden 2007 blevet bedre afstemt med indkomsterne. Det giver mulighed for, at det private forbrug kan vokse i takt med indkomsterne i de kommende år. Potentialet for stigende forbrug vurderes at være til stede og kommer til udtryk i forbrugertilliden, der er steget til et forholdsvist højt niveau, *jf. figur 2.3*.

Et vigtigt tegn på, at den langstrakte tilpasning ovenpå de uholdbare boligprisstigninger frem mod 2007 og deraf følgende muligheder for lånefinansieret forbrug er godt på vej, er, at boligmarkedet har vist tegn på fremgang det seneste år, om end der er store regionale forskelle.

Bedringen på boligmarkedet kommer også til udtryk ved den faldende tendens i antallet af tvangsauktioner fra et i forvejen lavt niveau og markant lavere end under niveauet i begyndelsen af 1990'erne, hvor boligmarkedet også var påvirket af en langstrakt tilpasning efter overophedningen i midten af 1980'erne.

Fremgangen kan også spores på arbejdsmarkedet, som har vist sig tilpasningsdygtigt. Ledigheden er ikke steget i nær samme grad som under tidligere kriser. Trods en række år med svag vækst har der fortsat været forholdsvis mange jobåbninger, hvilket også har været med til at holde langtidsledigheden nede. Den private beskæftigelse steg i løbet af 2013. Ved udgangen af 2013 var der således 18.000 personer flere i privat beskæftigelse end ved udgangen af 2012, jf. figur 2.4. Stigningen skal ses i sammenhæng med fremgang i den beskæftigelsesintensive del af den private produktion, som voksede med 1,3 pct. i 2013 og dermed hurtigere end den samlede økonomi, som trækkes ned af en fortsat udtømmning af de tilgængelige olie- og gasressourcer i Nordsøen.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Beskæftigelsesfremgangen har bidraget til, at ledigheden er faldet til det laveste niveau i mere end fire år. Ledighedsudviklingen er dog også påvirket af reformerne af dagpenge og konstanthjælp. Ledigheden ventes at fortsætte med at falde. Ved udgangen af 2015 skønnes bruttoledigheden at udgøre 135.000 personer. Det svarer omtrent til niveauet i 2006.

Mulighederne for økonomisk fremgang understøttes af, at der i de seneste år er gennemført en række reformer, som fremadrettet vil bidrage til øget arbejdsstyrke og produktivitet, herunder skattereformen fra 2012 og initiativerne i Vækstplan DK, jf. afsnit 2.4. Den danske økonomi ventes fortsat at blive understøttet af meget lave renter i de kommende år. De lave renter afspejler i første omgang en lempelig pengepolitik i euroområdet, men er også betinget

af troværdighed om den økonomiske udvikling og de offentlige finanser i Danmark, som blandt andet kommer til udtryk ved AAA-ratingen.

Grundlæggende er de offentlige finanser sunde, og finanspolitikken er tilrettelagt efter holdbarhed på langt sigt. Den faktiske offentlige saldo afhænger i høj grad af konjunkturudviklingen, men også engangsforskel kan have stor betydning. De offentlige finanser er både i 2013 og 2014 påvirket af et betydeligt midlertidigt provenu fra omlægningen af beskatningen af eksisterende kapitalpensioner.

Vækstudsigterne er fortsat præget af en vis usikkerhed, om end risikobilledet er blevet mere balanceret. Risici knytter sig primært til udviklingen i euroområdet, hvor fremgangen stadig er skrøbelig. Opstår der eksempelvis tvivl på de finansielle markeder om den fortsatte fremdrift i gennemførelsen af reformer, der skal styrke balancen i de økonomiske strukturer og de offentlige finanser i de udsatte lande, kan det sætte den økonomiske udvikling tilbage. Der er også usikkerhed knyttet til fremgangen i den indenlandske efterspørgsel. Det drejer sig i særdeleshed om det private forbrug, som trods stigende optimisme fortsat udvikler sig af-dæmpet.

Der udarbejdes en ny prognose for dansk økonomi i *Økonomisk Redegørelse*, maj 2014.

2.3 Forudsætninger om international økonomi og finansielle forhold

Forudsætningerne om udviklingen i den internationale økonomi og finansielle forhold ligger så vidt angår 2014 og 2015 forholdsvis tæt på EU-Kommissionens vinterprognose. I årene herefter og frem mod 2020 tager udlandsforudsætningerne udgangspunkt i OECD's mellemfristede fremskrivning fra *Economic Outlook*, No. 93, men tilpasset en lidt lavere vækst i 2013-14 svarende til forudsætningerne i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013. Konjunktornormaliseringen for de fleste lande ventes at være tilendebragt omkring 2019.

Der er sket en klar bedring i den økonomiske situation i euroområdet. Ved udgangen af 2013 oplevede størstedelen af eurolandene igen vækst, og der ventes gradvist mere vækst i de kommende år. Samtidig ventes væksten i verdensøkonomien at tiltage. Dette dækker over et styrket opsving i USA, mens udsigterne i de nye vækstøkonomier er mere blandede. Forløbet indebærer, at den handelsvægtede BNP-vækst i udlandet stiger fra 1 pct. i 2013 til 2½ pct. i 2015. Afledt heraf ventes eksportmarkedsvæksten for danske industrivarer at stige fra 2½ pct. til knap 6 pct. Vækst i denne størrelsesorden er i overensstemmelse med, at verdenshandelen med industrivarer gennem adskillige årtier er vokset godt og vel dobbelt så hurtigt som landenes BNP afledt af stigende international arbejdsdeling. Markedsvæksten, som omfatter de store vækstøkonomier, vil dermed være betydelig større end den potentielle vækst i dansk økonomi. Tilsvarende forudsættes øget international arbejdsdeling at medføre en fortsat stigning i de danske importkvoter.

Bedringen i den økonomiske situation kommer også til udtryk ved, at usikkerheden på de finansielle markeder generelt er aftaget. Fx er risikopræmien i de usikrede pengemarkedsren-

ter nu tæt på niveauet før finans- og gældskrisen. Bedringen skal ses på baggrund af den vedvarende indsats for at inddæmme krisen samt den ekstraordinært lempelige pengepolitik. I USA er aftrapning af de ekstraordinære pengepolitiske faciliteter påbegyndt. Fremadrettet ventes normaliseringen af pengepolitikken såvel i Europa som i USA at ske i takt med en styrkelse af opsvinget. Det er forudsat, at denne tilpasning ikke utilsigtet bremser vækstforløbet i den internationale økonomi.

Danmark har i de seneste år haft en ekstraordinær rentefordel i kraft af at være en "sikker havn". Denne fordel er begyndt at aftage, men rentefordelen er fortsat betydelig. Rentespændet til Tyskland ventes fortsat at være lille, mens den 10-årige danske statsrente forudsættes at stige til 4¼ pct. på sigt. Den vækstkorrigerede realrente udgør på langt sigt ca. 1¼ pct.

Tabel 2.1
Forudsætninger om udlandsvækst

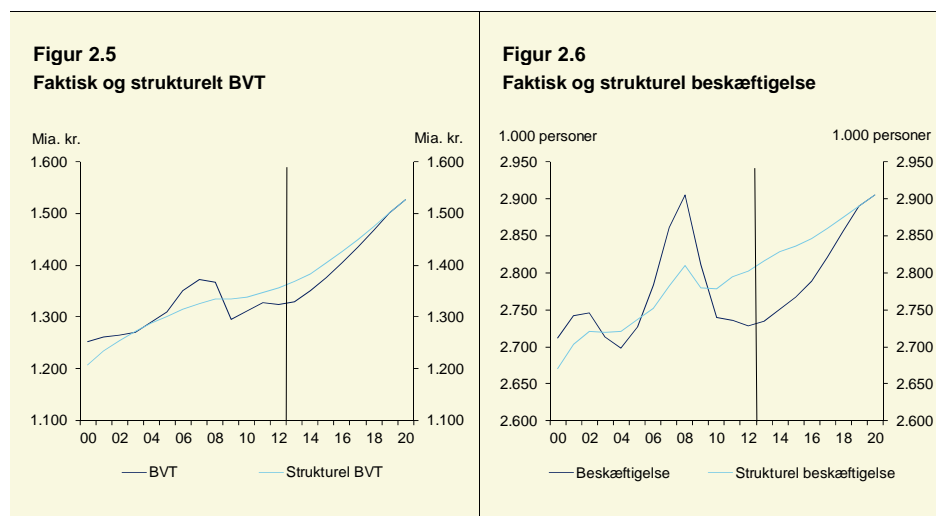
	2012	2013	2014	2015	2016-19	2020
Årlig stigning, pct.						
Real BNP, OECD-lande	1,0	0,8	2,0	2,4	2,6	2,4
Realt BNP, samhandelspartnere ¹	1,0	1,0	2,2	2,6	2,9	2,6
Oliepris (Brent), USD pr. td., 2010-priser	112	108	108	113	127	139
Dollarkurs, kr. pr. \$	5,8	5,6	5,5	5,5	5,5	5,5
Rente 10-årig dansk statsobligation, pct. p.a.	1,4	1,8	2,1	2,6	3,9	4,8

1) Dækker over OECD-lande samt vækstøkonomierne Brasilien, Rusland, Indien, Kina, Sydafrika, Tyrkiet, Indonesien og Mexico.

Kilde: Danmarks Statistik, OECD, *Økonomisk Redegørelse*, december 2013, Finansredgørelse 2014 og egne beregninger.

2.4 Vækst og beskæftigelse frem mod 2020

Forløbet i perioden 2016-20 indebærer en gradvis genopretning af dansk økonomi, hvorved output- og beskæftigelsesgabets lukkes omkring 2019, *jf. figur 2.5 og 2.6*. I 2020 og fremefter er det forudsat, at væksten i BNP og beskæftigelse svarer til de strukturelle vækstrater. Forudsætningerne fremgår af *boks 2.2*.

Anm.: Forskellen mellem faktisk BVT og det beregnede strukturelle BVT angiver det såkaldte outputgab. Den strukturelle beskæftigelse er et beregnet skøn for beskæftigelsesniveauet i en normal konjunktursituation.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Boks 2.2**Forudsætninger i den mellemfristede fremskrivning frem mod 2020**

Forudsætninger for den økonomiske politik:

- Den økonomiske politik følger forsigtighedsprincippet. Det betyder, at kun reformer og aftaler, der er fundet flertal for i Folketinget, er indarbejdet i fremskrivningen.
- Finansloven for 2014, Aftaler om Vækstplan DK, reformer af førtidspension og fleksjob, kontanthjælp, sygedagpenge og SU samt skattereformen i 2012 er således indarbejdet i fremskrivningen.
- Regeringens uddannelsesmålsætninger forudsættes gradvist opfyldt frem mod 2020, jf. også Danmarks nationale reformprogram 2014.
- Finanspolitikken holder sig frem mod 2020 inden for rammerne af budgetloven og Stabilitets- og Vækstpagten, dvs. det faktiske underskud er mindre end grænsen på 3 pct. af BNP, og den strukturelle saldo skønnes ikke at overstige Danmarks mellemfristede mål for de offentlige finanser (MTO) på -½ pct. af BNP.
- Inden for rammerne af budgetloven og regeringens mål om strukturel balance på de offentlige finanser i 2020 samt finanspolitisk holdbarhed er der i det mellemfristede forløb plads til en gennemsnitlig realvækst i det offentlige forbrug på 0,6 pct. årligt i 2015-2020.

Udvalgte tekniske forudsætninger i fremskrivningen:

- Outputgabets og beskæftigelsesgabets lukkes gradvist frem mod 2019.
- Timeproduktivitetsvæksten i private byerhverv er 1¼ pct. årligt (strukturelt) og for hele økonomien også tæt på 1¼ pct. årligt i 2016-20. Den potentielle BVT-vækst frem mod 2020 er godt 1½ pct. pr. år, og inklusive normaliseringen af konjunkturerne er BNP-væksten i gennemsnit ca. 2 pct. årligt frem mod 2020.
- Stigende uddannelsesniveau inklusive indfrielse af uddannelsesmålsætningerne bidrager isoleret set til den strukturelle produktivitetsvækst, men primært i perioden efter 2020.
- Den strukturelle bruttoledighed anslås til ca. 3½ pct. af arbejdsstyrken frem mod 2020.

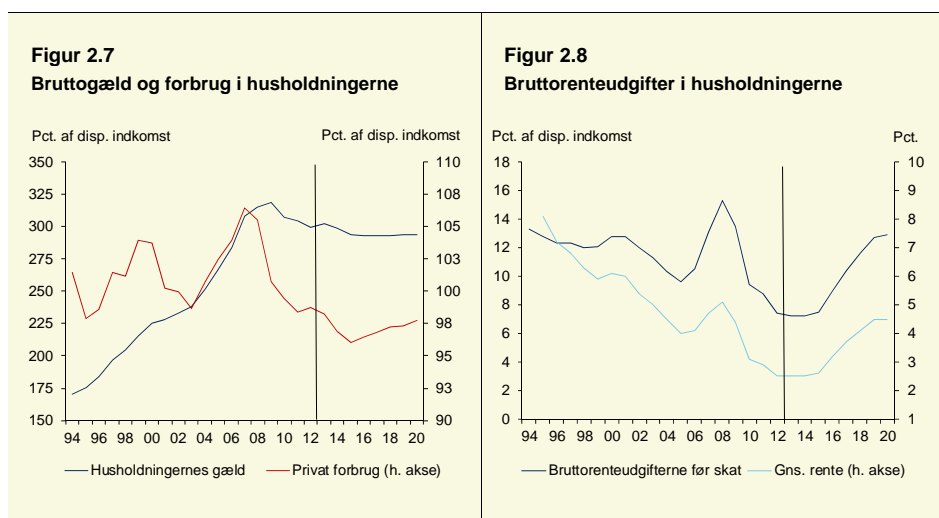
I perioden 2016-20 ventes en gennemsnitlig vækst i BNP på godt 2 pct., jf. tabel 2.2. Væksten afspejler en gennemsnitlig vækst i produktionspotentialet (målt ved BVT) på knap 1¼ pct. i perioden. Det er en fremgang sammenlignet med udviklingen siden 2007, hvor produktionspotentialet i 2008-2009 nærmest stod stille under indtryk af finanskrisen og efterfølgende har været holdt tilbage af lave investeringer. Fremgangen i produktionspotentialet afspejler en vækst i den strukturelle timeproduktivitet, der i lyset af den lave produktivitetsvækst i 90'erne og 00'erne er anslået til godt 1 pct. Herudover bidrager udviklingen i den strukturelle beskæftigelse med 0,5 pct. årligt, primært som følge af en stigning i den strukturelle arbejdsstyrke. Hertil kommer et konjunkturmæssigt vækstbidrag på 0,4 pct.-point om året, der afspejler lukningen af outputgabets frem mod 2019.

Det er lagt til grund, at den nuværende genopretningsperiode efter tilbageslaget i den globale økonomi vil tage 9-10 år. Det skal ses i lyset af, at genopretning efter finansielle kriser erfaringsmæssigt kræver særligt lang tid. Den hidtidige tilpasning i økonomien minder på flere måder om udviklingen efter overophedningen af dansk økonomi i midten af 1980'erne. Efter en forudgående periode med stigende privatforbrug, kraftig stigning i kreditgivning og et

boomende boligmarked fulgte et langvarigt tilbageslag frem til starten af 1990'erne, hvor blandt andet udviklingen i privatforbruget var afdæmpet.

Styrken af genopretningen indtil nu har – ligesom genopretningsforløbet i 1980'erne – blandt andet været dæmpet af udviklingen i det private forbrug, som stort set har ligget fladt siden 2008. Der har været en konsolideringsproces i gang blandt husholdningerne med et mærkbart fald i forbrugskvoten, *jf. figur 2.7*. Samtidig har en svag real fremgang i indkomsterne og usikkerhed om de økonomiske udsigter som følge af gældskrisen i euroområdet i 2011 og 2012 været med til at lægge en dæmper på privatforbruget i Danmark.

Tilpasningen siden 2008 betyder, at privatforbruget kan vokse i takt med stigende indkomster frem mod 2020. I fremskrivningen til 2020 er det således lagt til grund, at privatforbruget reelt vokser med godt 2 pct. om året i 2015-20 omtrent svarende til fremgangen i den reale disponible indkomst. Indkomstfremgangen følger blandt andet af stigende beskæftigelse og stigende pensionsudbetalinger.

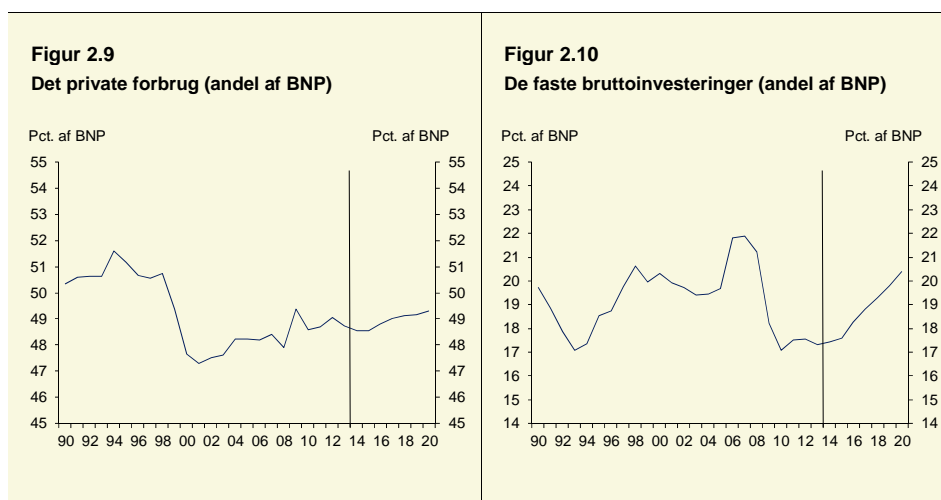

Kilde: Danmarks Statistik, Finansredegørelse 2014 og egne beregninger.

Husholdningerne nedbringer bruttogældskvoten en smule frem mod 2020, hvor gældskvoten er godt 25 pct.-point lavere end toppunktet i 2009, *jf. figur 2.7*. Der ventes en normalisering af renterne fra det nuværende meget lave niveau, efterhånden som konjunkturerne genoprettes, hvilket kun delvist modgås af faldet i bruttogælden. Dermed stiger husholdningernes renteudgifter før skat i forløbet frem mod 2020 til samme niveau som i starten af 00'erne, *jf. figur 2.8*.

Normaliseringen af husholdningernes forbrugsadfærd indebærer et væsentligt bidrag til genopretningen af konjunkturerne, *jf. figur 2.9*. Samtidig er der i takt med konjunkturaliseringen også et betydeligt potentiale for, at virksomhedernes investeringer kan bidrage til ny fremgang i efterspørgslen. Denne fremgang understøttes blandt andet af, at virksomhederne har styrket deres finansielle robusthed de senere år. Herudover bliver investeringsomfanget

understøttet af den økonomiske politik, herunder gennem en gradvis nedsættelse af selskabsskattesatsen. I forløbet frem til 2020 er det dermed lagt til grund, at virksomhederne øger deres investeringer fra 10½ pct. af BNP i 2013 til 14 pct. af BNP i 2020 svarende til det historiske gennemsnit. Det medvirker til at genoprette det samlede investeringsefterslæb (herunder også boliginvesteringer), som er skabt i kølvandet på krisen, jf. figur 2.10. Samtidig ventes virksomhederne fortsat at have en positiv finansiell opsparring og yderligere nedbringe gæld eller opbygge finansielle aktiver frem mod 2020.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

På baggrund af forudsætningerne om de internationale konjunkturer og udviklingen i de danske markedsandele mv. er der regnet med en vækst i den samlede eksport af varer og tjenester på gennemsnitligt 5¼ pct. pr. år i 2016-2020. Den øgede vækst i efterspørgslen vurderes at føre til en lidt højere vækst i importen på knap 6½ pct. pr. år. Betalingsbalancen bliver dermed reduceret, men vil over hele perioden udvise solide overskud.

Med den antagne konjunkturalisering og de reformer, der allerede er vedtaget, ventes beskæftigelsen samlet at stige svarende til godt 160.000 personer fra 2013 til 2020. Mens den demografiske udvikling isoleret set trækker ned i arbejdsstyrken, vurderes allerede gennemførte reformer, herunder tilbagetrækningsreformen i 2011 samt reformerne af skat, førtidspension og fleksjob, kontanthjælp og SU, at øge arbejdsudbuddet og den strukturelle beskæftigelse, som samlet vurderes at vokse med ca. 90.000 personer. Herudover ventes konjunkturaliseringen at øge beskæftigelsen svarende til 80.000 personer frem mod 2020.

Beskæftigelsesudviklingen i fremskrivningen bygger på den teoretisk og empirisk velfunderede forudsætning, at reformer, som øger arbejdsudbuddet, vil føre til en tilsvarende stigning i beskæftigelsen. Beregninger viser, at tilpasningen af efterspørgslen til øget arbejdsudbud kan ske relativt hurtigt, dvs. i løbet af 4-5 år, jf. Finansreddegørelse 2014. Forventningen om en konjunkturbetinget forøgelse af beskæftigelsen frem mod 2020 skal endvidere ses i lyset af, at der ikke er tegn på, at konjunkturtillageslaget har sat sig varige spor på arbejdsmarkedet i form af stigende strukturel ledighed. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med, at

det danske arbejdsmarked er kendetegnet af en fleksibel løndannelse, høj jobomsætning og et relativt velfungerende "match" mellem ledige stillinger og jobsøgende.

I forbindelse med genopretningen til en normal konjunktursituation er det skønnet, at bruttoledigheden falder til omkring 3½ pct. af arbejdsstyrken.

Tabel 2.2
Bidrag til vækst i produktionspotentialet og i faktisk BVT (realt)

Gns vækst per år, pct.	1991-07	2008-09	2010-13	2014-2015	2016-20
Produktionspotentiale (BVT)	1,9	0,2	0,6	1,3	1,7
<i>Heraf bidrag fra</i>					
- Timeproduktivitet (strukturel)	1,5	0,4	0,5	0,8	1,2
- Strukturel ledighed	0,4	0,0	0,1	0,1	0,0
- Strukturel arbejdsstyrke	0,0	0,0	0,2	0,3	0,5
- Strukturel arbejdstid	0,0	-0,2	-0,2	0,1	0,0
Konjunktur	0,2	-3,0	0,0	0,4	0,4
Faktisk BVT	2,1	-2,8	0,6	1,7	2,1
- Nettoafgifter	0,1	-0,5	0,0	0,0	0,1
Faktisk BNP	2,2	-3,3	0,6	1,7	2,2

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

2.5 Makroøkonomiske balancer

Den betydelige afdæmpning af den private indenlandske efterspørgsel har medvirket til at øge den private sektors finansielle opsparing markant i kølvandet på den økonomiske og finansielle krise, og niveauet ligger nu væsentligt over det historiske gennemsnit. I takt med blandt andet stigende investeringer og forbrug forudsættes fra 2015 og frem en gradvis normalisering af den private opsparing i pct. af BNP, så denne nærmer sig det historiske niveau, jf. tabel 2.3.

Reduktionen af den private sektors opsparingsoverskud modsvares til dels af aftagende offentlige underskud frem mod balance i 2020. I hele perioden er det faktiske offentlige underskud mindre end grænsen på 3 pct. af BNP ifølge Stabilitets- og Vækstpagten.

I takt med at den private sektors opsparingsoverskud reduceres, forudsættes overskuddet på betalingsbalancens løbende poster at falde frem mod 2020. Faldet afspejler primært, at overskuddet på vare- og tjenestebalancen reduceres fra 5¼ pct. af BNP i 2015 til 3½ pct. af BNP i 2020.

De nuværende store overskud på betalingsbalancens løbende poster skal ses i lyset af to forhold. For det *første* har en relativt svagere udvikling i den indenlandske efterspørgsel i Danmark i forhold til udlandet medvirket til at øge overskuddet på vare- og tjenestebalancen, siden krisen satte ind. En forbedring af bytteforholdet på 10 pct. siden 1995 har desuden bidraget positivt til varebalancen. For det *andet* blev nettoformueindkomsten forbedret markant fra 2009 til 2012. Det afspejler både en større formue over for udlandet og sammensætningen af Danmarks aktiver og passiver over for udlandet. En stor andel af Danmarks aktiver er således placeret i direkte investeringer, der traditionelt har givet et højere afkast end obligationer og øvrige lån, som udgør omkring 75 pct. af Danmarks passiver, *jf. Økonomisk Redegørelse*, december 2013.

Tabel 2.3
Opsparing, investeringer, betalingsbalance og nettofordringer på udlandet

	1990-2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Pct. af BNP										
Investeringskvote, privat sektor	18,2	14,8	15,5	15,0	15,1	15,3	15,7	16,6	17,3	19,1
Opsparingskvote, privat sektor	28,9	32,1	32,2	32,0	32,2	32,9	34,9	34,2	33,4	31,4
Privat finansiell opsparing	2,0	8,6	8,3	9,9	8,2	8,7	10,6	9,1	7,4	3,6
Offentlig saldo	0,1	-2,7	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	-1,7	0,1
Betalingsbalancen, løbende poster	2,0	5,8	5,9	6,0	7,3	7,2	7,5	6,8	5,8	3,6
Nettofordringer på udlandet, ultimo	-17,5	14,0	28,5	37,5	39,2	45,4	51,4	56,4	59,9	65,1

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Bilag 1. Nøgletal for dansk økonomi 2013-2020

Tabel 2.a
Nøgletal for dansk økonomi 2010-2020

	Beregningsteknisk forløb					
	Konjunkturår ¹⁾				Genopretning Potentiel vækst	
	2012	2013	2014	2015	2016-2019 ²⁾	2020 ³⁾
Outputgab og reale vækstrater (pct.)						
Outputgab (pct. af BVT)	-2,7	-2,9	-2,4	-2,0	-0,8 ⁴⁾	0,0
BVT	-0,2	0,4	1,6	1,8	2,3	1,7
BNP	-0,4	0,4	1,6	1,9	2,4	1,7
Efterspørgsel, realvækst, pct.						
Privat forbrug	-0,1	0,0	1,3	1,6	2,5	2,2
Offentligt forbrug	0,4	0,8	1,5	0,6	0,7	0,6
Faste bruttoinvesteringer	0,8	0,7	2,6	3,2	5,5	5,2
Lagerændringer (pct. af BNP)	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1
Eksport	0,4	1,2	3,7	4,7	5,6	4,3
Import	0,9	1,7	3,9	4,5	6,4	5,7
Arbejdsmarked og produktivitet						
Arbejdsstyrkevækst (pct.)	0,1	0,2	0,5	0,3	1,1	0,5
Beskæftigelsesvækst (pct.)	-0,3	0,2	0,6	0,6	1,2	0,6
Strukturel bruttoledighed (pct. af arbejdsstyrken)	4,2	3,8	3,6	3,4	3,5 ⁴⁾	3,6
Registreret (brutto)ledighed (pct. af arbejdsstyrken)	5,7	5,4	5,1	4,8	4,0 ⁴⁾	3,6
Timeproduktivitet, hele økonomien	0,2	0,7	0,9	1,1	1,5	1,0
Vækst i BVT pr. beskæftiget	0,0	0,2	1,0	1,2	1,5	1,1

1) Forløbet i 2014-15 tager udgangspunkt i prognosen i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013, som beregningsteknisk er opdateret med de nye nationalregnskabstal for 2013 og Danmarks Statistiks budgetstatistik mv.

2) Væksten i 2016-19 er inkl. konjunkturgenopretning.

3) Fra og med 2020 følger BNP-væksten den potentielle vækst.

4) Gennemsnit for perioden.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

3. Offentlig saldo og gæld frem til 2020

Det faktiske offentlige underskud er bragt under 3 pct. af BNP i 2013 og forventes ikke at overstige 3 pct. i 2014 og 2015. Samtidig er de offentlige finanser forbedret strukturelt med 1½ pct. af BNP i perioden 2011-13. Danmark ventes dermed at indfri kravene i EU-henstillingen. Den økonomiske politik i 2014-15 er planlagt inden for rammerne af Budgetloven. De offentlige finanser holder sig inden for rammerne af budgetloven og de generelle regler i Stabilitets- og Vækstpagten i årene fra 2016 til 2020, hvor Danmark ligeledes overholder sit mellemfristede mål (MTO) for de offentlige finanser på -0,5 pct. af BNP. I 2020 ventes der at være strukturel balance mellem de offentlige indtægter og udgifter. Den offentlige ØMU-gæld skønnes at udgøre ca. 38¾ pct. af BNP i 2020 og holder dermed en bred sikkerhedsafstand til kravet i Stabilitets- og Vækstpagten.

3.1 Den offentlige saldo

Det offentlige underskud i 2013 er foreløbigt opgjort til 17,2 mia. kr., svarende til 0,9 pct. af BNP. Opgjort på EDP-form udgjorde det offentlige underskud 0,8 pct. af BNP i 2013, *jf. boks 3.1*.

Dermed er det opgjorte offentlige underskud i 2013 forværret med ca. 14¼ mia. kr. i forhold til skønnet i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013. Det skal primært ses i sammenhæng med, at provenuet fra pensionsafkastskatten er blevet 22 mia. kr. lavere end forventet, mens indtægterne fra personskatter mv. er blevet ca. 6¾ mia. kr. højere end ventet, *jf. tabel 3.1*. Provenuet fra pensionsafkastskatten svinger generelt meget fra år til år, og der er ofte store afvigelser mellem det forventede provenu og det faktiske provenu. Den strukturelle saldo påvirkes ikke af de lavere indtægter fra pensionsafkastskatten.

Udsigterne for de offentlige finanser i 2014 og 2015 tager udgangspunkt i prognosen i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013, som beregningsteknisk er opdateret med de nye historiske nationalregnskabstal for 2013 og Danmarks Statistiks budgetstatistik for 2014 mv., *jf. kapitel 2*. Det mellemfristede forløb frem mod 2020 er beregningsteknisk og tager udgangspunkt i vedtagen politik, *jf. kapitel 2*.

Det offentlige underskud forventes at udgøre 27,2 mia. kr. i 2014, svarende til 1,4 pct. af BNP, og i 2015 skønnes et underskud på 59,4 mia. kr., svarende til 3,0 pct. af BNP. Opgjort på EDP-form skønnes underskuddene at udgøre henholdsvis 1,3 pct. af BNP i 2014 og 2,9 pct. af BNP i 2015.

På den baggrund er der således udsigt til, at Danmark overholder hovedkravet i EU-henstillingen om, at de faktiske offentlige underskud i 2013 skal bringes holdbart under 3 pct. af BNP.

Boks 3.1

Indberetning af offentlig saldo og gæld under EDP

Danmark indberetter offentlig saldo og gæld til EU-Kommissionen under proceduren om uforholdsmæssigt store budgetunderskud (Excessive Deficit Procedure, EDP). Opgørelsen af den offentlige saldo på EDP-form (ØMU-saldoen) adskiller sig fra saldoopgørelsen på nationalregnskabsform. Det skyldes blandt andet, at den offentlige saldo på EDP-form indregner nettorenteindtægter fra statens rente- og valutawaps. EDP-korrektionerne har kun marginal virkning på opgørelsen af den offentlige saldo, *jf. tabel*. Historisk har afvigelse været i størrelsesordenen +/- 0,1 eller 0,2 pct. af BNP.

Pct. af BNP	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Offentlig saldo (EDP-form)	-2,5	-1,9	-3,8	-0,8	-1,3	-2,9
Offentlig saldo (NR-form)	-2,7	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0

Anm.: Den offentlige saldo i 2012 er påvirket af engangsubbetalingen af efterlønsbidrag, der skønnes at svække de offentlige finanser med ca. 1½ pct. af BNP. I 2013-15 er den offentlige saldo påvirket af en række midlertidige indtægtsforhold, herunder engangsindtægter i 2013 og 2014 vedrørende omlægningen kapitalpensionsordningen.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den offentlige saldo er i 2013 og 2014 påvirket af omlægningen af kapitalpensioner, *jf. bilag 1*. Den særlige rabatorgning i forbindelse med omlægningen af eksisterende kapitalpensionsordninger indebærer midlertidige indtægter på ca. 28½ og 30 mia. kr. i henholdsvis 2013 og 2014. Uden disse engangsindtægter ville de offentlige underskud være ca. 1,5 pct. af BNP større i begge år.

I forhold til prognosen i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013, er der foretaget en række justeringer, som påvirker de offentlige finanser i 2014 og 2015. Det offentlige underskud er opjusteret med ca. 4½ mia. kr. i 2014 og ca. 1¾ mia. kr. i 2015, *jf. tabel 3.1*. De to primære ændringer er dels, at skønnet for indtægterne fra pensionsafkastskatten er nedjusteret som følge af udviklingen på de finansielle markeder, og dels et lavere skøn for momsindtægterne. Det offentlige forbrug er uændret i forhold til vurderingen i december, mens de offentlige investeringer er opjusteret med 0,8 mia. kr. i 2014 på linje med et højere investeringsniveau i Danmarks Statistiks budgetstatistik.

Tabel 3.1
Saldo på de offentlige finanser 2013-15 og ændringer siden december-prognosen

Mia. kr.	2013	2014	2015
Offentlig saldo i Økonomisk Redegørelse, december 2013	-3,0	-22,8	-57,6
- nyt skøn for pensionsafkastskat	-22,0	-2,8	-2,0
- moms	-2,8	-2,9	-3,0
- personskatter og arbejdsmarkedsbidrag	3,3	2,0	1,9
- omlægning af kapitalpensioner	3,5	0,0	0,0
- offentlige investeringer	-0,9	-0,8	0,0
- subsidier	2,5	0,6	0,9
- indkomstoverførsler	0,5	-0,7	-0,4
- øvrige forhold	1,8	0,2	0,7
Offentlig saldo i KP2014	-17,2	-27,2	-59,4
KP2014 (pct. af BNP)	-0,9	-1,4	-3,0
Økonomisk Redegørelse, december 2013 (pct. af BNP)	-0,2	-1,2	-2,9
Offentlig saldo (EDP-form)	-0,8	-1,3	-2,9

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

3.2 Strukturel saldo og finanspolitisk konsolidering

Den strukturelle offentlige saldo er opgjort til -1,7 pct. af BNP i 2010 og -0,1 pct. af BNP i 2013. Dermed forbedres den strukturelle saldo med godt 1½ pct. af BNP i 2011-13, på linje med strammingskravet i Danmarks EU-henstilling, *jf. nærmere nedenfor*. Da de faktiske offentlige underskud samtidig ventes at være bragt holdbart under 3 pct. af BNP i 2013, er der udsigt til, at Danmark opfylder EU-henstillingen.

Den strukturelle saldo giver et bedre billede af den underliggende udvikling på de offentlige finanser end den faktiske saldo, fordi der korrigeres for konjunkturernes påvirkning og andre midlertidige/ekstraordinære forhold, herunder udviklingen på de finansielle markeder og olieprisen.

Finanspolitikken mv. bidrager til at styrke de offentlige finanser strukturelt med ca. 2,2 pct. af BNP i perioden 2011-13 målt ved den såkaldte "bottom-up" opgørelse, der måler den umiddelbare virkning på de offentlige indtægter og udgifter af finanspolitikken mv., *jf. tabel 3.2*. Konsolideringen af de offentlige finanser skal primært ses i sammenhæng med indfasningen af finansieringselementer i *Forårspakke 2.0*, tiltagene i genopretningsaftalen og finanslovsaftalen for 2012, *jf. også det nationale reformprogram, kapitel 3*.

Baseret på de direkte provenuer udgør bidraget fra finanspolitikken i 2011-13 knap 2,7 pct. af BNP (idet virkningen på den strukturelle saldo dog kan reduceres via afledte påvirkninger af skatte- og afgiftsprovenuet). En række strukturelle faktorer svækker dog de offentlige finanser med ca. 0,4 pct. af BNP frem mod 2013, hvilket primært kan henføres til et strukturelt fald i Nordsø-indtægterne i 2011-12 og afdæmpet underliggende produktivitetsvækst. Netto forbedres de offentlige finanser dermed med ca. 2,2 pct. af BNP fra 2010 til 2013 ud fra "bottom-up"-vurderingen, *jf. tabel 3.2*.

Ud fra en "top-down"-vurdering, som er baseret på skønnet for den faktiske offentlige saldo korrigeret for midlertidige forhold, herunder konjunkturrensningen, forbedres den strukturelle saldo med ca. 1½ pct. af BNP fra 2010 til 2013, *jf. tabel 3.2*.

Tabel 3.2
Finanspolitiske tiltag for at efterleve EU-henstillingen

Pct. af BNP	2011	2012	2013	2011-13
Konsolidering i alt (direkte provenuer)	1,1	0,5	1,2	2,7
- afdæmpet vækst i offentligt forbrug	0,8	0,0	0,4	1,2
- offentlige investeringer	-0,1	-0,1	0,1	-0,1
- indkomstoverførsler (inkl. dagpengereform) ¹⁾	0,1	0,1	0,1	0,3
- finansieringselementer i Forårspakke 2.0	0,1	0,0	0,2	0,4
- finansieringselementer i Genopretningsaftalen	0,3	0,1	0,1	0,5
- finansieringselementer i Finansloven for 2012		0,2	0,1	0,4
- øvrige forhold	-0,1	0,1	0,1	0,1
Strukturelle faktorer, der påvirker de offentlige finanser	0,0	-0,4	0,0	-0,4
Underliggende ændring i den offentlige saldo (bottom-up)	1,1	0,0	1,1	2,2
Ændring i strukturel saldo (top-down)	0,8	0,1	0,7	1,6

Anm.: I beregningen af de direkte provenuvirkninger af finanspolitikken indgår blandt andet en forudsat produktivitetsvækst på 1¼ pct. om året i de private byerhverv i nulpunkterne for neutral finanspolitik. Lægges den skønnede strukturelle produktivitetsvækst i 2011-13 til grund for nulpunkterne, svarer den samlede finanspolitiske stramning i 2011-13 til ca. 2 pct. af BNP. I beregningen af nulpunkterne er indregnet en stigning i nettopriserne på 1,8 pct. om året svarende til forudsætningerne i det mellemfristede forløb. Under "Strukturelle faktorer" indgår blandt andet et strukturelt fald i Nordsø-indtægterne på 0,3 pct. af BNP.

1) De skattepligtige overførsler er opgjort efter tilbageløb.

Kilde: Egne beregninger.

I 2014 skønnes det strukturelle underskud at udgøre 0,6 pct. af BNP, og i 2015 skønnes et underskud på 0,4 pct. af BNP, *jf. tabel 3.3*. Finanspolitikken planlægges inden for rammerne af budgetloven, herunder den strukturelle underskudsgrænse på ½ pct. af BNP. Underskudsgrænsen gælder i udgangspunktet for det skønnede underskud i forbindelse med fremsættelse af finanslovsforslaget for et givet finansår. Både ved fremsættelse af finanslovsforslaget og ved vedtagelsen af Finansloven i 2014 var den strukturelle saldo i 2014 på linje med

rammerne i budgetloven. Det svagt reviderede skøn for 2014 på det aktuelle grundlag skal ses i lyset af den usikkerhed, der er forbundet med opgørelse af den strukturelle saldo, og er ikke udtryk for ændret politik, *jf. boks 3.2*.

Boks 3.2

Usikkerhed forbundet med skønnet for den strukturelle saldo

Den strukturelle saldo er et beregnet mål for den underliggende stilling på de offentlige finanser og et centralt styringsredskab i tilrettelæggelsen af finanspolitikken. Beregningen foretages ved, at skønnet for den faktiske offentlige saldo korrigeres for de udsving, der følger af konjunkturerne og andre midlertidige forhold. Derfor er skønusikkerheden for den strukturelle saldo også væsentlig mindre end for den faktiske saldo, om end den stadig er behæftet med usikkerhed.

I tabel a vises skønnet for den strukturelle saldo efter indgåelsen af finanslovsaftalen for det pågældende år og det niveau, som indgår i konvergensprogrammet. Forskellen mellem de to tal afspejler blandt andet, at der er usikkerhed om den faktiske saldo, så længe der ikke foreligger regnskabstal for de offentlige udgifter og indtægter for det pågældende år, mens den økonomiske politik i et givet år kun ændres i begrænset omfang efter vedtagelse af finansloven.

Det typiske udsving på den strukturelle saldo er på 0,1 pct. af BNP. Ændringerne i forhold til det skønnede har både været positive og negative i perioden fra 2010. I 2011 er forbedringen i den strukturelle saldo i forhold til det skønnede noget større end de øvrige år. Dette skal blandt andet ses i lyset af, at det offentlige forbrug i 2011 på regnskabsniveau lå væsentligt under det budgetterede niveau. Skøn for den strukturelle saldo baseres som udgangspunkt på de budgetterede udgifter frem til, der foreligger regnskabsoplysninger. Det skal herudover bemærkes, at der ligeledes er usikkerhed forbundet med skønnet på indtægtssiden.

Tabel a

Ændring af skøn for strukturel saldo i 2010-14

	2010	2011	2012	2013	2014
Pct. af BNP					
Skøn ved FL for skønsåret ¹⁾	-1,6	-1,3	-0,9	-0,1	-0,5
Seneste skøn (KP14) ²⁾	-1,7	-0,9	-0,8	-0,1	-0,6
Ændring³⁾	-0,1	0,4	0,1	0,0	-0,1

1) Angiver skønnet for strukturel saldo for et givet finansår i den først kommende økonomiske redøgørelse efter indgåelse af finanslovsaftalen. Eksempelvis er der i Økonomisk Redegørelse, december 2009, offentliggjort et skøn for det strukturelle underskud for 2010 baseret på finanslovsaftalen for 2010.

2) Skønnet for det strukturelle underskud i 2014 er modsat tallene for 2010-13 endnu ikke baseret på regnskabsmæssige oplysninger.

3) Positive tal viser saldoforbedringer. Negative tal viser saldoforringelser.

Kilde: Økonomiske Redegørelser fra 2009-2013 og egne beregninger.

De faktiske offentlige underskud reduceres gradvist fra 2015 og frem mod 2020 i takt med, at konjunkturerne normaliseres. I 2020 skønnes der at være balance på saldoen. De skønnede faktiske underskud er i hele perioden større end det beregnede strukturelle underskud som følge af, at konjunktursituationen først antages fuldt normaliseret omkring 2019, *jf. kapitel 2*. Den lavere beskæftigelse og produktion frem til 2019 (sammenlignet med et neutralt konjunkturår) bidrager således til, at den offentlige saldo er svagere end ved en neutral konjunkturpåvirkning. I 2020 er forløbet strukturelt, og den faktiske offentlige saldo svarer til den strukturelle saldo, *jf. tabel 3.3*.

Tabel 3.3
Strukturel offentlig saldo

Pct. af BNP	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
1. Offentlig saldo	-2,7	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	-1,6	0,1
2. Korrektion for konjunkturer	-1,2	-1,5	-2,0	-2,1	-1,9	-1,6	-1,2	-0,8	-
3. Korrektion for særlige poster	0,2	0,3	-1,1	1,3	1,1	-1,0	-0,8	-0,6	-
- selskabsskat	-0,3	-0,5	-0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-
- registreringsafgift	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-
- pensionsafkastskat	1,1	1,1	1,3	-0,1	-0,1	-0,3	-0,3	-0,4	-
- nettorentebetalinger	-0,1	-0,1	0,0	0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-
- Nordsø-indtægter	-0,1	0,2	0,2	-0,2	-0,3	-0,3	0,0	0,0	-
- specielle poster	0,0	0,0	-1,9	1,7	1,7	-0,1	-0,2	-0,1	-
4. Strukturel saldo (1.-2.-3.)	-1,7	-0,9	-0,8	-0,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,2	0,1
Memoposter									
Sammenvejet konjunkturgab	-1,6	-2,0	-2,7	-2,8	-2,6	-2,2	-1,6	-1,1	0,0

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

I 2016-20 er underskuddet på den faktiske saldo mindre end 3 pct.-grænsen i EU's Stabilitets- og Vækstpagt, og det årlige strukturelle underskud skønnes at ligge mellem 0 og ½ pct. af BNP. Der skønnes dermed at være omtrent balance på den strukturelle saldo i perioden, idet det årlige strukturelle underskud ligger indenfor Danmarks mellemfristede mål for de offentlige finanser (MTO) på -½ pct. af BNP. Den forudsatte finanspolitik er således inden for rammerne af budgetloven og reglerne i Finanspagten.

3.3 De offentlige udgifter og indtægter

De offentlige udgifter og indtægter balancerer i 2020. I årene frem til 2020 er udgifterne højere end indtægterne, men i takt med den forudsatte konjunkturalisering reduceres de offentlige udgifter relativt til indtægterne.

3.3.1 Offentlige udgifter

De offentlige udgifter målt som andel af BNP reduceres fra ca. 56 pct. af BNP i 2013 til ca. 54¼ pct. af BNP i 2015, jf. tabel 3.4. Reduktionen afspejler et fald i de primære offentlige udgifter på ca. 1 pct. af BNP, mens de offentlige renteudgifter skønnes at falde med 0,3 pct. af BNP som følge af lavere gennemsnitsforrentning på den udestående gæld. Det relativt høje offentlige udgiftstryk i 2012 skal ses i sammenhæng med tilbagebetaling af efterlønsbidrag i forbindelse med reformen af efterlønsordningen.

Tabel 3.4
Offentlige udgifter

Pct. af BNP	ESA	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Offentlige udgifter		56,4	58,1	56,0	55,7	54,7	53,9	53,1	51,0
- Primære udgifter		54,2	56,1	54,1	54,1	53,2	52,5	51,6	49,4
- Offentligt forbrug	P3	28,4	28,5	28,2	28,1	27,9	27,6	27,3	26,5
- Offentlige investeringer		2,2	2,4	2,3	2,3	2,1	2,0	2,0	2,0
- Indkomstoverførsler	D62	17,4	17,7	17,6	17,7	17,5	17,1	16,8	15,6
- Subsidier	D3	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,3
- Øvrige primære udgifter		3,6	5,0	3,3	3,3	3,2	3,3	3,1	3,0
- Renteudgifter	D41	2,2	2,0	1,8	1,6	1,5	1,4	1,5	1,6

Anm.: De offentlige udgifter i 2012 er påvirket af engangsudbetalingen af efterlønsbidrag på ca. 1½ pct. af BNP.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Frem mod 2020 skønnes de offentlige udgifter at aftage til ca. 51 pct. af BNP i 2020. Faldet skyldes dels konjunkturalisering, som øger BNP og reducerer udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge mv., dels vedtagne reformer, herunder tilbagetrækningsreformen, som blandt andet reducerer udgifterne til efterløn samt øger arbejdsudbuddet og BNP. Det offentlige forbrug som andel af BNP reduceres også frem mod 2020, hvilket både afspejler normaliseringen af konjunkturerne og den forudsatte realvækst i forbrugsudgifterne, jf. nedenfor.

Offentlige indkomstoverførsler

Udgifterne til offentlige indkomstoverførsler skønnes gradvist at aftage fra godt 17½ pct. af BNP i 2013 til godt 15½ pct. af BNP i 2020. Faldet skal blandt andet ses i lyset af den forudsatte normalisering af konjunktursituationen. Tilbagetrækningsaftalens forøgelse af aldersgrænserne for efterløn og folkepension samt øvrige reformer, herunder mindreregulering af de offentlige indkomstoverførsler i medfør af skatteaftalen fra juni 2012, bidrager også til at reducere indkomstoverførslerne. Hertil kommer reformerne af førtidspension og fleksjob fra juni 2012 og reformerne af kontanthjælpssystemet og SU-systemet i aftalerne om *Vækstplan DK*.

Der bliver dog samlet set flere overførselsmodtagere frem mod 2020. Det følger af indfrielsen af uddannelsesmålsætningerne og den demografiske udvikling, der medfører flere SU-

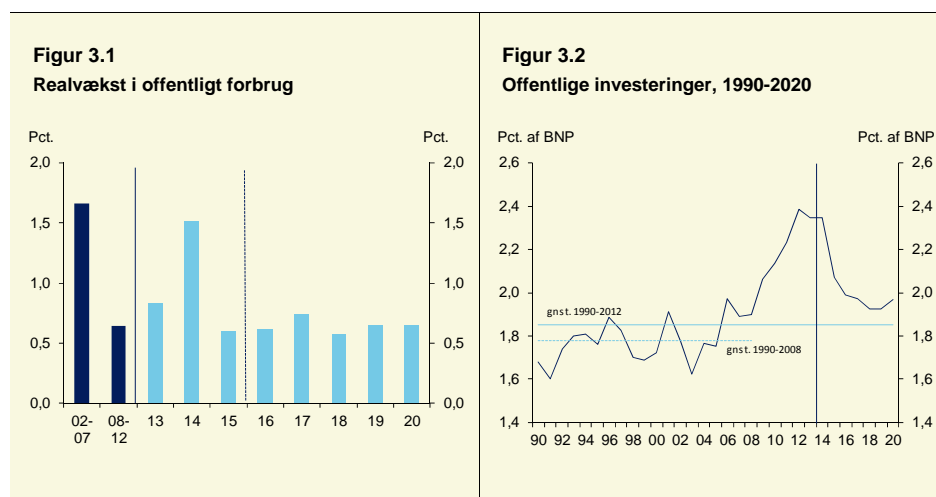
modtagere og flere folkepensionister. Modsat bliver der færre modtagere af blandt andet efterløn, arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp.

Forudsætninger om de offentlige forbrugsudgifter

Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort til ca. 0,8 pct. i 2013. I 2014 skønnes en realvækst i det offentlige forbrug på 1,5 pct. og i 2015 på 0,6 pct. Det er lagt til grund, at de samlede offentlige forbrugsudgifter i 2014 svarer til budgetterne.

Den offentlige forbrugsvækst forudsættes at være afdæmpet i de kommende år. I det mellemfristede forløb er forudsat en realvækst i det offentlige forbrug på 0,6 pct. årligt i perioden 2015-2020 og ca. ¾ pct. årligt i 2014-2020, *jf. figur 3.1*. Den gennemsnitlige realvækst i 2014-2020 er dermed lidt højere end i KP2013 (hvor den udgjorde 0,6 pct. årligt), hvilket afspejler lavere udgifter til offentligt forbrug i 2013 ifølge Danmarks Statistiks foreløbige regnskabstal (som trækker vækstraten op i 2014).

Dermed kan det offentlige forbrug vokse med i alt ca. 19½ mia. kr. (2014-priser) fra 2015 til 2020, hvilket svarer til godt 3 mia. kr. om året.¹

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den forudsatte offentlige forbrugsvækst giver plads til, at de reale ressourcer pr. bruger kan vokse med ca. 0,4 pct. årligt i 2014-2020, idet der er et demografisk træk på det offentlige forbrug på ca. 0,35 pct. årligt. Den løbende modernisering og effektivisering af den offentlige sektor vil muliggøre en større forbedring af kvaliteten i den offentlige service, end realvæksten umiddelbart tilsiger, *jf. kapitel 6*.

¹ Stigningen i det offentlige forbrug er opgjort ekskl. afskrivninger, der er en beregnet størrelse, som kommer udover de direkte offentlige forbrugsudgifter til løn, varekøb mv.

Forløbet indebærer, at de offentlige forbrugsudgifter aftager til ca. 26½ pct. af BNP i 2020. Det svarer til det historiske gennemsnit for perioden 1990-2012.

Forudsætninger om de offentlige investeringer

De offentlige investeringer lå på et historisk højt niveau i 2012 på 2,4 pct. af BNP som følge af de fremrykninger og igangsættelser, der er foretaget som led i at understøtte vækst og beskæftigelse under det økonomiske tilbageslag. I 2013 udgjorde investeringerne godt 2,3 pct. af BNP, hvilket også er højt i et historisk perspektiv.

I forlængelse af de seneste års ekstraordinært høje niveauer for de offentlige investeringer i pct. af BNP planlægges fra 2015 til 2020 et fortsat relativt højt investeringsniveau på omkring 2 pct. af BNP. Det er mere end gennemsnittet for perioden 1990-2008 på ca. 1,8 pct. af BNP, jf. figur 3.2.

Det mellemlistede forløb for de offentlige investeringer afspejler blandt andet *Aftale om Vækstplan DK*, der indebærer et ekstra løft i de offentlige investeringer på 2 mia. kr. i 2014, stigende til 4 mia. kr. i 2020 i forhold til det hidtil planlagte niveau. Forløbet frem mod 2020 afspejler blandt andet udmøntning af planlagte større investeringsprojekter i sygehuse og infrastruktur.

Herudover gennemføres der også betydelige investeringer i regi af offentlige virksomheder og selskaber, som i nationalregnskabet indgår i de private investeringer, herunder investeringer i Metro Cityringen og Femern-Bæltforbindelsen mv.

Offentlige udgifter fordelt på funktioner

Ser man på fordelingen af de offentlige udgifter på funktioner, er social beskyttelse langt den største udgiftspost med ca. 25 pct. af BNP, jf. tabel 3.5. Udgifterne til social beskyttelse dækker blandt andet over størstedelen af indkomstoverførslerne (folkepension, førtidspension, dagpenge, kontanthjælp mv.) samt driftsudgifter i blandt andet daginstitutioner, sociale institutioner og plejehjem. Med udgifter på ca. 8 pct. af BNP er sundhedsvæsenet og undervisning de næststørste udgiftsposter.

Tabel 3.5
Offentligt udgiftstryk fordelt på funktioner, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾
Pct. af BNP					
Generelle offentlige tjenester	7,7	8,1	9,1	7,3	6,8
Forsvar	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4
Offentlig orden og sikkerhed	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2
Økonomiske anliggender	3,3	3,5	3,6	3,4	3,5
Miljøbeskyttelse	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Boliger og offentlige faciliteter	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Sundhedsvæsen	8,3	8,2	8,5	8,4	8,3
Fritid, kultur og religion	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6
Undervisning	7,9	7,7	7,8	7,8	7,8
Social beskyttelse	25,2	25,2	25,2	25,1	24,8
Offentlige udgifter i alt²⁾	57,5	57,5	59,2	56,9	56,4

Anm.: Under udgifterne til generelle offentlige tjenester indgår tilbagebetalingen af efterlønsbidrag i 2012. 2010-12 afspejler regnskabstal, 2013 er foreløbige regnskabstal, og 2014 er budgettal.

- 1) Danmarks Statistiks budgetstatistik for 2014 og regeringens seneste skøn for BNP i 2014 i KP14.
- 2) Opgørelsen af det samlede offentlige udgiftstryk i Danmarks Statistiks opgørelse afviger fra opgørelsen i tabel 3.4 grundet definatoriske forskelle i opgørelsesmetode (i tabel 3.4 indregnes afskrivninger og varesalg på offentligt forbrug, hvilket ikke er tilfældet i Danmarks Statistiks opgørelse).

Kilde: Danmarks Statistik samt egne skøn og beregninger.

Der foretages ikke en fordeling på udgiftsområder (COFOG) i de mellemfristede fremskrivninger af dansk økonomi. Fremskrivningen omfatter de realøkonomiske underkomponenter, herunder offentligt forbrug, overførselsudgifter og offentlige investeringer, jf. ovenfor.

Regeringens mål på uddannelses- og forskningsområdet indebærer, at der prioriteres flere offentlige midler inden for disse områder frem mod 2020. Målene er nærmere beskrevet i *Det nationale reformprogram, kapitel 4*. Indfrielse af uddannelsesmålene vil desuden medføre en reduktion i arbejdsudbuddet på kort sigt, da antallet af studerende øges, hvilket vil påvirke de offentlige finanser. I modgående retning trækker reformen af SU-systemet, som reducerer udgifterne til området frem mod 2020 gennem et mere velfungerende og effektivt SU-system.

Det stigende antal ældre som følge af den demografiske udvikling øger presset på udgifterne til blandt andet sundhed, ældrepleje og folkepension frem mod 2020. Udgiftspresset på folkeskoleområdet reduceres derimod, da der bliver færre elever i grundskolen.

3.3.2 Offentlige indtægter

De offentlige indtægter reduceres fra ca. 54¼ pct. af BNP i 2012 til ca. 51¼ pct. af BNP i 2015, jf. tabel 3.6. Det afspejler primært en gradvis normalisering af provenuet fra pensionsafkastskatten efter det usædvanligt høje niveau i 2012.

Skattetrykket stiger midlertidigt i 2013 og 2014, hvilket særligt skyldes en stigning i personskatterne som følge af engangsindtægter fra omlægningen af kapitalpensioner. Faldet i skattetrykket fra 2014 til 2015 afspejler således også i høj grad bortfald af disse engangsindtægter. Hertil kommer en efterfølgende lavere skatteindtægt fra udbetalte kapitalpensioner som følge af omlægningen af kapitalpension til en ny alderspension.

Tabel 3.6
Offentlige indtægter

Pct. af BNP	ESA	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Offentlige indtægter		54,3	54,2	55,1	54,3	51,7	51,7	51,5	51,1
- Skatter og afgifter (skattetryk)		47,9	48,4	49,6	49,3	46,8	46,9	46,6	46,3
- Personskatter mv. ¹⁾		20,5	20,7	23,2	23,0	21,0	21,0	20,8	20,1
- heraf ejendomsværdiskat		0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
- Arbejdsmarkedsbidrag		4,5	4,5	4,5	4,5	4,4	4,4	4,4	4,4
- Pensionsafkastskat		2,1	2,4	1,0	1,1	0,8	0,8	0,7	1,0
- Selskabsskatter		2,8	3,0	3,3	3,2	3,0	3,0	2,9	2,9
- Moms		9,9	10,0	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,9
- Ejendomsskat (grundskyld mv.)		1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6
- Afgifter		5,6	5,5	5,6	5,5	5,5	5,6	5,6	5,7
- Sociale bidrag		1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
- Renteindtægter	D41	1,6	1,6	1,5	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1
- Øvrige indtægter		4,8	4,3	3,9	3,9	3,9	3,8	3,8	3,6

1) Personskatter indeholder kildeskatter (herunder ejendomsværdiskat), vægtafgift fra husholdninger, bo- og arveafgift samt andre personlige skatter. I 2013 og 2014 indgår provenu fra omlægning af indestående på eksisterende kapitalpensionsordninger.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Frem mod 2020 forventes de samlede offentlige indtægter at falde yderligere til 51,1 pct. af BNP. Det afspejler navnlig en reduktion i personskatternes andel af BNP med knap 1 pct. af BNP fra 2015 til 2020.

Det aftagende skattetryk frem mod 2020 skal blandt andet ses i sammenhæng med de besluttede skattetiltag i *Aftaler om Vækstplan DK* og øvrige gennemførte reformer. Reduktionen i indtægterne fra selskabsskat skal ses i lyset af den gradvise nedsættelse af selskabsskattesatsen fra 25 pct. i 2013 til 22 pct. i 2016. En gradvis normalisering af renterne frem mod 2020 bidrager endvidere til at øge rentefradraget, som isoleret set reducerer skatteindtægterne. I 2020 skønnes skattetrykket at udgøre knap 46½ pct. af BNP, hvilket er ca. 2¼ pct. point lavere end det gennemsnitlige skattetryk i perioden 1990-2012.

3.4 Saldoen for de offentlige delsektorer

Statens underskud på den offentlige saldo er nedbragt til ca. 0,9 pct. af BNP i 2013, *jf. tabel 3.7*. Underskuddet skønnes at vokse til ca. 3,0 pct. af BNP i 2015 for derefter at aftage frem mod 2020 i takt med de indregnede reformvirkninger og normaliseringen af konjunktursituationen. I 2020 forventes statens finanser at udvise balance, med et lille overskud.

Tabel 3.7
Offentlig saldo fordelt på delsektorer

Pct. af BNP	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Staten	-2,1	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	-1,6	0,1
Kommuner og regioner	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale kasser og fonde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Saldoen for kommuner og regioner antages beregningsteknisk at udvise balance i hele fremskrivningen, *jf. tabel 3.7*. Den kommunale sektors saldo opgjort på kassebasis skal som udgangspunkt udvise balance, men opgjort på nationalregnskabsform kan saldoen i enkelte år vise overskud eller underskud af en vis størrelse. Saldoen for de sociale kasser og fonde er også i balance i hele fremskrivningen.

3.5 Den offentlige gæld

ØMU-gælden, som er den offentlige bruttogæld, er reduceret siden 2011 og forventes at udgøre godt 43 pct. af BNP i 2014, *jf. tabel 3.8*. Faldet i ØMU-gælden, på trods af de offentlige underskud, skal ses i sammenhæng med, at indeståendet på statens konto i Nationalbanken forventes reduceret med ca. 80 mia. kr. i samme periode. ØMU-gælden stiger midlertidigt i 2015 for derefter at aftage ganske betydeligt frem mod 2020, hvor gælden skønnes at udgøre ca. 38¾ pct. af BNP. Der er dermed en bred sikkerhedsafstand til kravene i EU's Stabilitets- og Vækstpagt, som indebærer, at bruttogælden ikke må overstige 60 pct. af BNP. Faldet i gældskvoten frem mod 2020 skal imidlertid også ses i lyset af den forventede stigning i nominel BNP i samme periode.

Der skønnes en samlet reduktion i ØMU-gælden på ca. 7,5 pct. af BNP fra 2011 til 2020, *jf. tabel 3.8*. Reduktionen kan særligt tilskrives væksten i nominel BNP, som isoleret set reducerer ØMU-gælden med 13 pct. af BNP. Finansielle forhold mv. bidrager også til den lavere gæld. Modsat trækker den forudsatte udvikling i statens og kommunernes primære saldo. ØMU-gælden op med 10,6 pct. af BNP fra 2011 til 2020, mens staten og kommunernes net-torenteudgifter bidrager til en stigning i gælden på 4,1 pct. af BNP.

Tabel 3.8
Den offentlige ØMU-gæld og nettogæld

Pct. af BNP	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020	11-20
ØMU-gæld (niveau i slutår)	46,4	45,4	44,5	43,2	44,3	43,8	43,0	38,8	
Ændring i ØMU-gældskvoten		-1,0	-0,9	-1,3	1,1	-0,5	-0,8	-0,6	-7,5
Bidrag til ændring i ØMU-gældskvoten:									
- Stat og kommuners primære saldo		3,5	0,6	0,9	2,5	1,8	1,2	-0,6	10,6
- Renteudgifter (netto)		0,5	0,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	4,1
- Nominel BNP-vækst		-0,9	-0,8	-1,3	-1,5	-1,6	-1,8	-1,5	-13,0
- Finansielle forhold mv. ¹		-4,1	-1,0	-1,5	-0,3	-1,1	-0,7	1,0	-9,3
Offentlig nettogæld ²	2,6	7,5	5,9	7,2	9,9	11,7	12,7	12,4	-
Nettogæld i stat og kommuner ²	2,6	7,5	5,8	7,1	9,9	11,6	12,7	12,3	-

Anm.: Summen af de enkelte bidrag til ændring i ØMU-gældskvoten svarer ikke nødvendigvis præcist til den samlede ændring i ØMU-gældskvoten i det enkelte år grundet afrundinger.

- 1) Finansielle forhold mv. afspejler blandt andet Den Sociale Pensionsfonds beholdning af statsobligationer, som modregnes i den opgjorte ØMU-gæld. Hertil kommer virkningen på ØMU-gælden af indtægter fra omlægning af statslige aktiver (privatiseringer mv.), betalingsforskydninger på skatteområdet, emissionskurstab, genudlån til statsgaranterede enheder mv.
- 2) Perioden 2014-20 er beregningsteknisk fremskrevet på baggrund af hhv. udviklingen i den samlede offentlige saldo mv. og udviklingen i stat og kommuners saldo mv.

Kilde: ADAM's databank, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den offentlige nettogæld – som til forskel fra ØMU-gælden inkluderer den offentlige sektors finansielle aktiver – ventes at stige fra ca. 7½ pct. af BNP i 2012 til 13 pct. af BNP i 2018. Det skyldes de seneste års offentlige underskud og gældsopbygning. I 2020 ventes nettogælden at aftage som følge af, at den nominelle nettogæld vokser langsommere end BNP (opgjort i løbende priser). Nettogælden skønnes at udgøre 12,4 pct. af BNP i 2020.

Det er primært nettogælden, der er relevant for den offentlige sektors finansielle position og den finanspolitiske holdbarhed.

Bilag 1. Diskretionære engangsforhold i 2013 og 2014

Diskretionære engangsforhold mv. skønnes at styrke den offentlige saldo med 28,5 mia. kr. i 2013, som følge af kapitalpensionsomlægningen, *jf. tabel 3.9*. I 2014 skønnes den offentlige saldo styrket med 30,0 mia. kr., tilsvarende som følge af kapitalpensionsomlægningen.

Tabel 3.9
Diskretionære engangsforhold i 2013 og 2014

Mia. kr.	2013	2014
Offentlig saldo		
Omlægning af kapitalpensionsordning	28,5	30,0

Kilde: Egne beregninger.

4. Følsomhedsanalyser og sammenligning med Konvergensprogram 2013

De internationale konjunkturer er styrket i det seneste år, og risikobilledet er blevet mere balanceret. For de danske vækstudsigter knytter risici sig især til udviklingen i euroområdet. En hurtigere genopretning af europæisk økonomi end forudsat i dette konvergensprogram vil styrke beskæftigelsen og de offentlige finanser. Omvendt er der også en risiko for, at den europæiske konjunkturgenopretning kan gå i stå igen, hvilket vil sætte de offentlige finanser under pres i de kommende år.

Forudsætningerne i konvergensprogrammet vedrørende den internationale økonomi og de finansielle forhold ligger forholdsvis tæt på EU-Kommissionens eksterne forudsætninger. Hvis EU-Kommissionens antagelser lægges til grund for konjunkturgrundlaget, vil den danske vækst blive marginalt højere, mens de offentlige finanser vil være omtrent uændrede. De offentlige finanser vil fortsat holde sig inden for rammerne af budgetloven og de generelle regler i Stabilitets- og Vækstpagten.

4.1 Følsomhedsanalyser

Dansk økonomi er meget følsom over for udviklingen i udlandet. En højere udlandsvækst vil umiddelbart styrke eksporten, men vil også kunne påvirke danske virksomheders og forbrugeres forventninger og medvirke til større vækst i investeringerne og det private forbrug. I det følgende præsenteres forskellige scenarier, som illustrerer dansk økonomis følsomhed over for ændrede forudsætninger om udlandsvækst og en række andre faktorer, herunder i lyset af de krav, der stilles i *Code of Conduct* for EU-landenes Stabilitets- og Konvergensprogrammer. Følsomheden illustreres ved, at fremskrivningen sammenlignes med både EU-Kommissionens forudsætninger om den internationale økonomi og finansielle forhold for 2014 og 2015 og ved at sammenligne med såvel et mere positivt som et negativt scenarie.

4.1.1 Scenarie med EU-kommissionens eksterne forudsætninger

Som et alternativt scenarie til forløbet i KP14 er der beregnet et forløb baseret på EU-Kommissionens eksterne forudsætninger i vinterprognosen fra februar 2014, *jf. tabel 4.1*. Forudsætningen vedrørende eksportmarkedsvæksten i KP14 er helt på linje med EU-Kommissionens prognose. For så vidt angår renter, ligger forudsætningerne tæt på hinanden, dog skønner EU-Kommissionen en lidt lavere lang rente i især 2015. Endelig skønner EU-Kommissionen en noget lavere oliepris i både 2014 og 2015.

Det alternative scenarie baseret på EU-kommissionens eksterne forudsætninger giver anledning til omtrent samme BNP-vækst i 2014 og et lidt højere vækstskøn i 2015 end i KP14, *jf. tabel 4.2*. Den højere danske vækst i 2015 hænger sammen med den gunstige indenlandske efterspørgselsvirkning af den lavere lange rente og til dels også den lavere oliepris.

En lavere oliepris i EU-Kommissionens prognose end i KP14 reducerer statens indtægter fra aktiviteter i Nordsøen – som i høj grad er påvirket af ændringer i produktion og oliepris – og reducerer isoleret set den offentlige saldo. I modsat retning trækker et højere aktivitetsniveau og højere indtægter fra pensionsafkastskatten som følge af den gunstigere kursudvikling, der følger af det lavere renteniveau. Samlet set er den offentlige saldo omtrent uændret i det alternative scenarie.

Tabel 4.1

Eksterne forudsætninger

	2013	2014		2015	
		KP14	EU	KP14	EU
Eksportmarkedsvækst ¹⁾	2,5	5,5	5,6	6,5	6,5
Råoliepris, USD pr. tønde	109,9	108,2	104,1	113,4	99,6
Kort rente, pct.-point ²⁾	0,2	0,2	0,3	0,5	0,4
Lang rente, pct.-point ²⁾	1,6	2,0	1,8	2,5	2,1

Anm.: 1) Eksportmarkedsvæksten for industrivarer, realvæksten i pct. 2) Udover en ændring i de korte og lange europæiske renter, som tabellens tal refererer til, er niveauet for de tilsvarende danske renter korrigeret, så spændet til euroområdet er uændret i forhold til det forudsatte i *Økonomisk Redegørelse*, december 2013. Herudover er den gennemsnitlige danske obligationsrente genberegnet med samme vægte som decemberredegørelsen, men med de reviderede danske rentesatser.

Kilde: Økonomisk Redegørelse, december 2013 og EU-kommissionens *Winter Forecasts 2013-15*.

Tabel 4.2
Alternative forløb

	2013	2014	2015
Konvergensprogram 2014			
BNP-vækst	0,4	1,6	1,9
Ledighed, pct. af arbejdsstyrken	5,4	5,1	4,8
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,9	-1,4	-3,0
ØMU-gæld, pct. af BNP	44,5	43,2	44,3
Alternativt forløb baseret på EU-Kommissionens eksterne forudsætninger			
BNP-vækst	0,4	1,7	2,1
Ledighed, pct. af arbejdsstyrken	5,4	5,1	4,7
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,9	-1,3	-2,7
ØMU-gæld, pct. af BNP	44,5	43,0	43,8

Anm: Tabellen viser virkningen på den registrerede bruttoledighed.

Kilde: Egne beregninger på ADAM.

4.1.2 Positivt og negativt scenarie for udviklingen

Den forudsatte bedring i dansk økonomi i KP14 skal blandt andet ses i lyset af vendingen i euroområdet, hvor tilliden er godt på vej tilbage, og den generelt bredere funderede genopretning i den globale økonomi.

Væksten i udlandet kan blive stærkere end forudsat med mulighed for en mere positiv udvikling på de danske eksportmarkeder og i virksomhedernes investeringer. Omvendt kan en svagere end forudsat international udvikling svække den danske eksport. Husholdningernes og virksomhedernes forventninger til fremtiden vil dermed svækkes og bremse væksten i den indenlandske efterspørgsel. Følsomheden over for ændrede forudsætninger er illustreret i to alternative scenarier.

- *Et positivt forløb*, hvor udviklingen i udlandet løfter den danske eksportmarkedsvækst med 1 pct.-point i 2014 og 2015 sammenlignet med KP14. Samtidig øges danske virksomheders investeringsomfang med 2 pct.-point i begge år for at kunne efterkomme en forventet stigning i efterspørgslen. Det svarer til en lidt hurtigere genopretning af investeringskvoten mod sit historiske niveau, som det er set under tidligere vendinger.
- *Et negativt forløb*, hvor eksportmarkedsvæksten forudsættes at blive 1 pct.-point lavere i 2014 og 2015, fx som følge af en svagere implementering af strukturreformer i euroområdet, der svækker tilliden og forventningerne til fremgang og fører til lavere

vækst. Væksten i det danske privatforbrug forudsættes i dette scenarie at blive $\frac{1}{2}$ pct.-point lavere i begge år og erhvervsinvesteringerne 1 pct.-point lavere i begge år svarende til en langsommere genopretning af forbrugs- og investeringskvoterne mod det historiske niveau.

I det positive scenarie vil den større udlandsvækst og større investeringsomfang øge væksten i dansk BNP med $\frac{1}{4}$ pct.-point i både 2014 og 2015. Ledigheden vil samtidig være lavere og falde kraftigere igennem begge år. Den offentlige saldo vil blive forbedret som følge af større indtægter og færre udgifter afledt af større aktivitet.

I det negative scenarie vil BNP-væksten i Danmark falde med omkring $\frac{1}{4}$ pct.-point i både 2014 og 2015. Samtidig vil ledigheden være højere, og den offentlige saldo vil forværres, *jf. tabel 4.3*. Danmark vil også i denne situation planlægge finanspolitikken efter at overholde kravene i budgetloven og Stabilitets- og Vækstpagten.

Tabel 4.3
Alternative forløb

	2013	2014	2015
Konvergensprogram 2014			
BNP-vækst	0,4	1,6	1,9
Ledighed, pct. af arbejdsstyrken	5,4	5,1	4,8
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,9	-1,4	-3,0
ØMU-gæld, pct. af BNP	44,5	43,2	44,3
Positivt scenarie			
BNP-vækst	0,4	1,9	2,2
Ledighed, pct. af arbejdsstyrken	5,4	5,0	4,5
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,9	-1,3	-2,7
ØMU-gæld, pct. af BNP	44,5	42,9	43,6
Negativt scenarie			
BNP-vækst	0,4	1,2	1,5
Ledighed, pct. af arbejdsstyrken	5,4	5,3	5,2
Offentlig saldo, pct. af BNP	-0,9	-1,6	-3,4
ØMU-gæld, pct. af BNP	44,5	43,5	45,1

Anm: Tabellen viser virkningen på den registrerede bruttoledighed.

Kilde: Egne beregninger på ADAM.

4.2 Sammenligning med Konvergensprogram 2013

Vækstudsigterne for 2014 og 2015 er omtrent de samme som forventet i KP13, men grundlaget for fremgang er blevet mere sikkert. Efter nogle år med svag vækst i dansk økonomi ventes væksten i dansk økonomi at tiltage, i takt med at væksten tager til i styrke i udlandet. Der skønnes således en vækst i BNP på omkring 1½ pct. af BNP i 2014 og knap 2 pct. i 2015 på linje med KP13.

Varigheden af genopretningen af dansk økonomi er også på linje med det forudsatte i KP13, hvor det skønnede negative outputgab – dvs. forskellen mellem faktisk BNP og beregnet potentielt BNP – også gradvist blev lukket frem mod 2019.

Det offentlige underskud blev i 2013 lidt mindre end forudsat i KP13, og der skønnes også et mindre offentligt underskud i 2014. Det skal ses i sammenhæng med, at de midlertidige indtægter fra omlægningen af kapitalpensionsbeskatningen blev højere end forventet i 2013 og også forventes højere i 2014 end i KP13. Herudover skyldes de lavere offentlige underskud højere indtægter fra selskabsskatter og lavere offentlige udgifter, herunder lavere indkomstoverførser. I 2015 bortfalder de midlertidige indtægter fra den igangværende mulighed for omlægning af kapitalpensioner, og i lighed med KP13 skønnes det offentlige underskud at komme tæt på 3 pct. af BNP.

Alle politiske aftaler indgået siden udarbejdelsen af KP13 er vedtaget inden for de samme rammer for den offentlige økonomi som i KP13, jf. også afsnit 5.2. Det giver derfor ikke anledning til ændringer i den mellemlistede fremskrivning til 2020. I både KP13 og KP14 er der balance på den offentlige saldo i 2020, jf. *tabel 4.4*.

Ændringen i skønnet ØMU-gælden i forhold til KP13 er helt marginal, og i 2020 ventes gælden fortsat at være i omegnen af 40 pct. af BNP med god margin til 60 pct.-grænsen i EU's Stabilitets- og Vækstpagt.

Tabel 4.4
Ændringer i forhold til Konvergensprogram 2013

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2020
Årlig ændring i pct.								
Real BNP-vækst								
KP13	1,6	1,1	-0,5	0,7	1,6	1,8	2,4	1,7
KP14	1,4	1,1	-0,4	0,4	1,6	1,9	2,1	1,7
Ændring	-0,2	0,0	0,1	-0,3	0,0	0,1	-0,3	0,0
Pct. af BNP								
Outputgab (pct. af BVT)								
KP13	-1,7	-1,8	-2,8	-3,0	-2,5	-2,0	-1,4	0,0
KP14	-1,7	-1,8	-2,7	-2,8	-2,5	-2,0	-1,5	0,0
Ændring	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	-0,1	0,0
Offentlig saldo¹⁾								
KP13	-2,7	-2,0	-4,1	-1,7	-1,8	-2,9	-2,0	0,0
KP14	-2,7	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	0,1
Ændring	0,0	0,0	0,2	0,8	0,4	-0,1	-0,3	0,1
Offentlig ØMU-gæld								
KP13	42,7	46,4	45,7	44,0	42,4	43,5	43,8	40,3
KP14	42,7	46,4	45,4	44,5	43,2	44,3	43,8	38,8
Ændring	0,0	0,0	-0,3	0,5	0,8	0,8	0,0	-1,5

1) Inklusive midlertidige indtægter fra omlægning af kapitalpensionsordningen i 2013 og 2014.

Anm.: Den offentlige bruttogæld - ØMU-gælden – er reduceret fra 46,4 pct. af BNP i 2011 til 45,7 pct. af BNP i 2012 og skønnes at falde yderligere frem mod 2014, idet underskuddene i disse år i vidt omfang forudsættes finansieret ved træk på statens konto i Nationalbanken.

Kilde: Egne beregninger.

5. Langsigtet fremskrivning og holdbarhed

En langsigtet fremskrivning af dansk økonomi viser, at finanspolitikken samlet set overholder de centrale mellemfristede mål for finanspolitikken om, at der skal være mindst strukturel balance på de offentlige finanser i 2020, at finanspolitikken er holdbar, og at den offentlige ØMU-gæld holder en sikkerhedsmargin til kravene i Stabilitets- og Vækstpagten.

Der tegner sig imidlertid stadig nogle udfordringer for finanspolitikken i perioden efter 2020. De strukturelle offentlige underskud holder sig inden for budgetlovens grænse på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP frem mod 2030, men i perioden herefter er der med de beregningstekniske forudsætninger udsigt til, at det strukturelle offentlige underskud gradvist vokser til omkring $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP omkring 2045 som følge af de gældende regler for tilbagetrækning, befolkningsændringer og aftagende Nordsø-produktion. I årene herefter forbedres de offentlige finanser gradvist.

Den økonomiske politik vil i forbindelse med kommende mellemfristede planer blive fastlagt efter, at budgetloven overholdes i planlægningsperioden. Det voksende offentlige underskud på over $\frac{1}{2}$ pct. af BNP fra 2030 afspejler således, at udviklingen efter 2020 bygger på beregningstekniske fremskrivningsprincipper og er ikke udtryk for, at der planlægges efter et underskud, der overstiger kravet i budgetloven.

5.1 Udviklingen efter 2020

I Konvergensprogrammets fremskrivningsforløb i årene op til 2020 indregnes vedtagen politik og en gradvis normalisering af konjunkturerne. Efter 2020 er forløbet derimod baseret på beregningstekniske principper, der afspejler en uændret videreførelse af offentlige udgifter, således at udgifterne pr. person (i en given alder) følger den generelle lønudvikling. For sundhedsudgifterne indregnes dog en lavere vækst i udgifterne i den enkelte aldersgruppe i takt med bedre helbred og lavere dødelighed (sund aldring), *jf. boks 5.1*.

Boks 5.1**Principper for fremskrivning af sundhedsudgifter efter 2020**

For sundhedsudgifterne indregnes en lavere vækst i udgifterne i den enkelte aldersgruppe i takt med bedre helbred og lavere dødelighed. Det kaldes også for sund aldring.

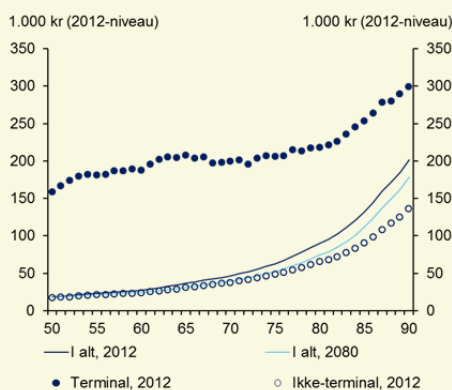
I fremskrivningen af de offentlige udgifter til sundhed opdeles befolkningen i personer, der befinder sig i den såkaldte terminale fase (de sidste 3 leveår) og personer, der har mere end 3 leveår tilbage. Opdelingen skyldes, at helbredsrelaterede udgifter til personer, som har op til 3 leveår tilbage, er betydeligt højere end til personer, som har mere end tre leveår tilbage, *jf. figur a*. Fx er hospitalsudgifterne for de 70-79-årige, der dør i løbet af ét år, omkring 6 gange højere end for de 70-79-årige, der har en restlevetid på mere end 3 år. Tilsvarende tendens ses for andre aldersgrupper og for andre helbredsrelaterede udgiftsområder som plejehjem, hjemmehjælp og medicintilskud. En forbedret sundhedstilstand – afspejlet i en forlænget levetid – for en given aldersgruppe kan derfor isoleret set mindske det demografisk betingede pres på de offentlige udgifter.

Konkret forudsættes det i fremskrivningen, at udgiftsprofilerne for personer i terminalfasen og ikke-terminalfasen i gennemsnit svarer til den respektive aldersspecifikke udgift i dag (opregnet med lønudviklingen). Med antagelsen om, at middellevetiden øges med ca. 10 år fra 2012 til 2080, reduceres andelen af befolkningen i de enkelte aldersgrupper, der har under 3 leveår tilbage. Fx er der i 2012 ca. 16 pct. af de 80-årige, der statistisk set forventes at dø i løbet af 3 år, mens denne andel i 2080 påregnes at udgøre ca. 6 pct., *jf. figur b*.

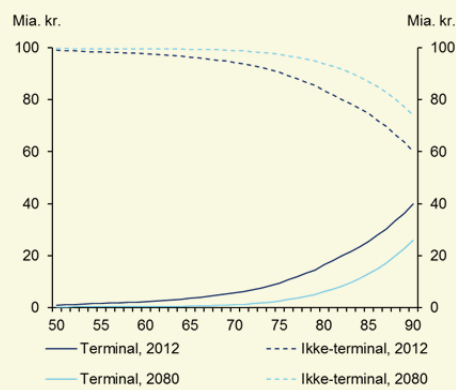
Den samlede gennemsnitsudgift for den enkelte aldersgruppe reduceres således, i takt med at levetiden øges. Det skyldes alene et fald i andelen af personer i en given aldersgruppe med højst tre leveår tilbage. Der henvises i øvrigt til *Mod nye mål – Danmark 2015 Teknisk Baggrundsrapport* for yderligere dokumentation.

Figur a

Gnst. aldersfordelte helbredsrelaterede udgifter pr. person i 2012 og 2080

Figur b

Andel af befolkning i og uden for terminalfasen i hhv. 2012 og 2080

Anm.: De helbredsrelaterede udgifter i figur a dækker over stort set alle udgifter til sundhedsvæsen og udgifterne til hjemmehjælp.

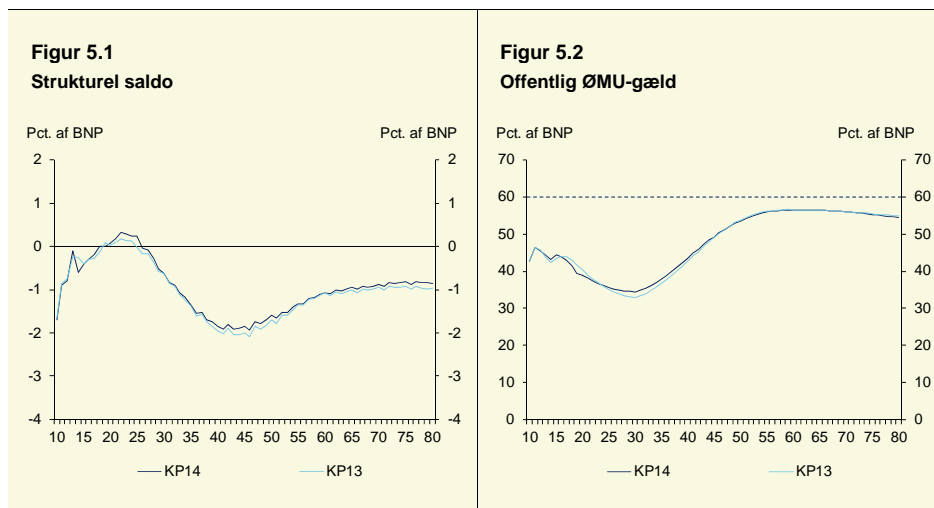
Kilde: Finansministeriets beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og registerdata fra Økonomi- og Indenrigsministeriets lovmodel.

Der er indregnet en gradvis stigning i tilbagetrækningsalderen som følge af reglerne for levetidsindeksering i Velfærdsaftalen fra 2006 og Tilbagetrækningsreformen fra 2011. Samtidig holdes en uændret skatte- og afgiftsbelastning, mens virkningen af en gradvis udtømmning af de danske olie- og naturgasressourcer i Nordsøen er indregnet, *jf. boks 5.2*.

I den langsigtede fremskrivning i *Danmarks Konvergensprogram 2013* (KP13) var aftaler om Vækstplan DK og befolkningsprognosen for 2013 indregnet. Efterfølgende politiske aftaler – herunder finansloven for 2014 og aftalen om Togfond DK og ændret beskatning af Nordsø-olien – er holdt inden for samme overordnede ramme for den offentlige økonomi, som lå til grund for KP13. Den langsigtede udfordring er dermed i al væsentlighed uændret i forhold til det billede, der blev tegnet i sidste års konvergensprogram, og udviklingen i den offentlige saldo og gæld er omtrent den samme, *jf. figur 5.1 og 5.2*.

Med fremskrivningen baseret på ovenstående beregningstekniske principper vil de strukturelle offentlige underskud holde sig inden for budgetlovens grænse på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP frem mod 2030. I perioden herefter er der med den beregningstekniske forudsætning om at udgifterne pr. person vokser med den generelle vækstrate i økonomien udsigt til, at underskuddet gradvist vokser til omkring $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP omkring 2045, mens de offentlige finanser gradvist forbedres i årene herefter.

Det voksende underskud på over $\frac{1}{2}$ pct. af BNP fra 2030 afspejler, at udviklingen efter 2020 bygger på de nævnte beregningstekniske fremskrivningsprincipper, og at den aktuelle mellemfristede finanspolitiske planlægningsperiode alene går frem til 2020. Det er dermed ikke et udtryk for, at der planlægges efter offentlige underskud, der overstiger kravet i budgetloven. Den økonomiske politik vil i forbindelse med kommende mellemfristede planer blive fastlagt efter, at budgetloven overholdes i hele planlægningsperioden.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Hovedparten af forværringen af den offentlige saldo frem mod 2045 kan henføres til en længere gennemsnitlig pensionsperiode for de pensionister, der bliver pensionister fra 2013 og frem mod midten af århundredet end både tidligere og senere generationer. Det skal ses i sammenhæng med, at pensionsalderen i 2020 endnu ikke er reguleret svarende til levetidsindekseringen, og der således er relativt flere årgange på pension end i 2050. Med velfærdsaftalen fra 2006 er det besluttet, at stigende restlevetid for 60-årige skal afspejle sig i flere år på arbejdsmarkedet, og at pensionsalderen derfor skal reguleres med stigningen i levetiden. Princippet er videreført i tilbagetrækningsreformen fra 2011. Pensionsalderen kan imidlertid højst forøges med et år hvert femte år, og første forhøjelse som følge af indekseringen vil ske i 2030. Tilpasningen af pensionsperioden via justeringer af aldersgrænserne for efterløn og folkepension er dermed først fuldt indfaset på langt sigt.

Reguleringen af pensionsalderen er således ikke tilstrækkelig til at fastholde forholdet mellem antallet af beskæftigede og ikke-beskæftigede i perioden fra 2020 og henimod midten af dette århundrede. Derfor vil der gradvist opstå et stigende pres på de offentlige finanser, i takt med at antallet af pensionister øges i forhold til antallet af beskæftigede.

Herudover kan forværringen af den strukturelle saldo frem mod 2045 blandt andet tilskrives faldende produktion og offentlige indtægter fra Nordsøen og demografiske effekter, som hidrører fra forskelle i generationernes størrelse.

Frem mod 2030 falder den offentlige ØMU-gæld ifølge fremskrivningen gradvist til et niveau på omtrent 35 pct. af BNP. Herefter vil ØMU-gælden igen vokse, men under hele fremskrivningsforløbet fastholdes en sikkerhedsafstand til Stabilitets- og Vækstpagtens grænse på 60 pct. af BNP.

Boks 5.2**Principper for fremskrivning efter 2020**

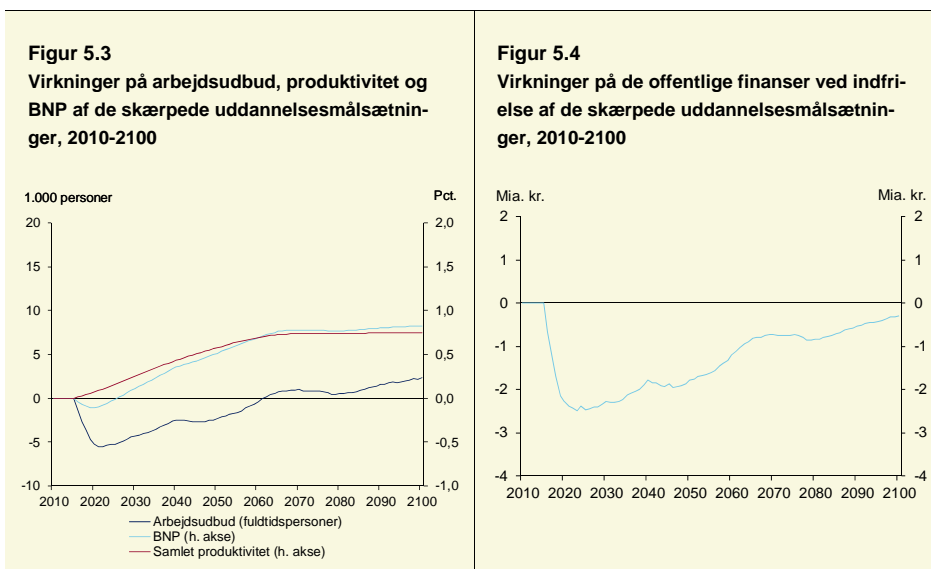
De principper, der lægges til grund for fremskrivning efter 2020, afspejler overordnet en fremskrivning af strukturerne i økonomien, som de ser ud i 2020, hvortil kommer virkningerne af besluttede initiativer, der rækker længere frem i tid.

- De nominelle udgifter til offentligt forbrug fremskrives ud fra et princip om, at udgifterne pr. brugerfølger lønudviklingen, og at brugergrundlaget følger det beregnede demografiske træk på de offentlige ydelser. De offentlige lønninger vokser i takt med de private lønninger, og det offentlige nettovarekøb udgør en fast andel af det offentlige forbrug.
- Satserne for offentlige overførselsindkomster reguleres med lønstigningen i den private sektor, så kompensationsgraderne overordnet set er konstante.
- Erhvervsfrekvenser og befolkningsandele på diverse overførselsordninger opdelt på alder, køn og herkomst er som udgangspunkt konstante. Andelene reguleres dog for de forventede virkninger af uddannelsesmålsætningerne samt vedtagne reformer, herunder særligt på tilbagetrækningsområdet.
- De offentlige bruttoinvesteringer fremskrives, så forholdet mellem den offentlige kapitalbeholdning (brutto) og den offentlige produktion af varer og tjenester som udgangspunkt er konstant efter 2020.
- Offentlige subsidier og overførsler (netto) til udlandet udgør en konstant andel af BNP.
- Bortset fra virkninger af vedtagen skattepolitik er der indregnet uændret skattebelastning efter 2020, i den forstand at skatte- og afgiftssatser i procent fastholdes, mens punktafgifter mv. i kronebeløb beregningsteknisk antages at stige med prisudviklingen. Ejendomsbeskatningen antages at følge boligprisudviklingen svarende til ca. uændret BNP-andel fra 2020.
- Provenuet fra beskatningen af aktiviteterne i Nordsøen tager udgangspunkt i Energistyrelsens langsigtede prognose for produktionen af olie og gas, mens olieprisforudsætningerne på længere sigt er fra det Internationale Energi Agenturs fremskrivning fra 2013.
- Der er indregnet et fald i energiintensiteter i forbrug og produktion. De faldende energiintensiteter skal ses i lyset af løbende effektivitetsforbedringer i energiforbruget samt energiaftalen fra 2012.

I KP14-fremskrivningen er det – på linje med KP13 – forudsat, at de skærpede uddannelsesmålsætninger indfris frem mod 2020. Herunder forudsættes 27 pct. af en ungdomsårgang at gennemføre en lang videregående uddannelse, svarende til den seneste kendte uddannelsesadfærd¹, jf. *Danmarks nationale reformprogram 2014*.

Selvom de øgede investeringer i uddannelse ventes at have et mærkbart samfundsmæssigt afkast, vil indfrielse af uddannelsesmålsætningerne først bidrage til at styrke den samlede velstand efter 2020, jf. figur 5.3. Det skyldes, at de positive effekter af uddannelse på beskæftigelse og produktivitet først opstår, i takt med at de yngre generationer erstatter de ældre generationer på arbejdsmarkedet, mens den negative virkning på arbejdsudbuddet af den stigende uddannelsesaktivitet indtræder relativt hurtigt.

¹ Den uddannelsesadfærd som er indeholdt i DREAM's seneste uddannelsesfremskrivning.

Anm.: Marginalvirkningerne af uddannelsesmålsætningerne er målt i forhold til et forløb, hvor 95-pct.-målsætningen forudsættes indfriet, mens 54 pct. gennemfører en videregående uddannelse, og 24 pct. gennemfører en lang videregående uddannelse.

Kilde: Finansredgørelse 2014.

Samtidig vil investeringerne i et højere uddannelsesniveau isoleret set svække de offentlige finanser frem mod 2020 og kan ikke påregnes at styrke den finanspolitiske holdbarhed, *jf. figur 5.4*. Det skyldes, at større skatteindtægter fra højere erhvervsdeltagelse og beskæftigelsesomfang som følge af øgede investeringer i uddannelse ikke kan ventes at opveje øgede driftsudgifter til uddannelsesinstitutionerne, øgede udgifter til SU og mindre skatteindtægter som følge af et mindre arbejdsudbud, mens de unge uddanner sig².

5.2 Finanspolitisk holdbarhed

Et af de centrale overordnede finanspolitiske mål er, at holdbarhedsindikatoren (HBI) altid skal være positiv, svarende til at gældskvoten i udgangsåret ikke overstiger den tilbagediskonterede værdi af de primære saldooverskud målt i pct. af BNP. Finanspolitisk holdbarhed indebærer, at den politik, der planlægges frem mod 2020, kan fastholdes i årene efter, samtidig med at den offentlige gæld udgør en stabil andel af samfundsøkonomien på langt sigt – givet de antagelser, som de langsigtede fremskrivninger i øvrigt er baseret på.

² Højere produktivitet – som resulterer i højere lønninger – kan som udgangspunkt ikke påregnes at styrke de offentlige finanser på længere sigt. Det skyldes, at forøgelsen af det offentlige skatteindtægter fra højere lønninger modsvares af større udgifter til løn til offentligt ansatte og overførsler, der som udgangspunkt følger med op, når produktiviteten og dermed lønningerne i den private sektor stiger.

Målet om, at der skal være strukturel balance mellem de offentlige indtægter og udgifter i 2020, svarer med de nuværende udsigter til en operationalisering af kravet om finanspolitisk holdbarhed. Det betyder, at strukturel balance i 2020 er det krav, som den offentlige økonomi skal opfylde, hvis de offentlige servicestandarder – målt ved udgiften pr. bruger - skal kunne opretholdes i årene efter 2020 inden for en holdbar ramme, givet den vedtagne politik og de beregningstekniske fremskrivningsprincipper.

Holdbarhedsindikatoren er beregnet til 0,0 pct. af BNP, svarende til at udviklingen i de offentlige finanser vurderes at være holdbar, *jf. tabel 5.1*. Holdbarhedsindikatoren er uændret sammenlignet med KP13. Det afspejler blandt andet, at de politiske aftaler, der er lavet efter udarbejdelsen af KP13, er holdt inden for den ramme for den offentlige økonomi, der dannede grundlag for KP13. Det drejer sig fx om aftalen om ændret Nordsøbeskatning og TogfondenDK, som er afstemt efter forsigtighedsprincippet. På finansieringssiden skønnes et samlet merprovenu fra beskatning af Nordsø-aktiviteter på ca. 28¾ mia. kr. frem mod 2042, mens der på udgiftssiden udmøntes anlægsudgifter for 28½ mia. kr. frem mod 2024/2026. Hvis provenuet fra Nordsø-beskatningen bliver højere eller lavere end forudsat ved aftalens indgåelse, vil der ikke være automatiske konsekvenser for de planlagte investeringer i TogfondenDK, men provenuændringer vil indgå i den samlede vurdering af målopfyldelsen for strukturel saldo og de finanspolitiske prioriteringer.

Siden KP13 er der indregnet opdaterede konjunkturudsigter, Det Internationale Energi Agencurs (IEA) olieprognose november 2013, Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik RAS 2012 og virkningen af stigende uddannelsesniveau på produktivtetsudvikling, ledighed og arbejdstid. Befolkningsfremskrivning 2013 fra Danmarks Statistik og DREAM, som ligger til grund for KP14, var allerede indregnet i KP13.

Tabel 5.1
Ændringer i holdbarhedsindikatoren fra KP13 til KP14

	Strukturel saldo i 2020	Holdbarhedsindikator
	Pct. af BNP	Pct. af BNP
Konvergensprogram 2013 (niveau)	0,05	0,0
Konvergensprogram 2014 (niveau)	0,05	0,0

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

6. Offentlige finanser og institutionelle rammer

Budgetloven indebærer, at der med virkning fra 2014 er indført fireårige udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. De første konkrete udgiftslofter for 2014-17 blev vedtaget i juni 2013 på baggrund af den mellemfristede fremskrivning i *Danmarks Konvergensprogram 2013*, som udelukkende indregner virkningerne af reformer og tiltag, der er fundet flertal for i Folketinget. Udgiftslofterne er således baseret på et forsigtighedsprincip og fastsat i overensstemmelse med det finanspolitiske mål om årlige strukturelle underskud på højst ½ pct. af BNP.

De fastsatte udgiftslofter kan justeres i forbindelse med fx ændringer i udgifts- og opgavefordelingen mellem stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne er i udgangspunktet fastsat i reale termer, men vil løbende blive opregnet til det pågældende finansårs pris- og lønniveau. Lofterne er også underlagt løbende vurderinger og kontrol med henblik på at sikre overholdelse, herunder både af regeringen og De Økonomiske Råd.

6.1 Institutionelle rammer

Budgetloven udgør sammen med 2020-planen (herunder den seneste mellemfristede fremskrivning) de overordnede rammer for den økonomiske politik. Rammerne sætter konkrete mål for den offentlige økonomi i form af finanspolitisk holdbarhed og omtrent balance på den strukturelle offentlige saldo, og målene understøttes af flerårige udgiftslofter. Med budgetloven er det blevet lovfæstet, at finanspolitikken styres efter den strukturelle offentlige saldo.

Regeringen har følgende centrale pejlemærker for planlægningen af de offentlige finanser:

- *Finanspolitikken* skal bidrage til en stabil økonomisk udvikling og sikre, at de årlige strukturelle underskud ikke overstiger ½ pct. af BNP, og at der er mindst strukturel balance på den offentlige saldo i 2020. Finanspolitikken fastlægges under hensyntagen til, at de offentlige finanser skal være holdbare på lang sigt (holdbarhedsindikatoren HBI skal altid være mindst nul), og den offentlige gæld skal holde en bred sikkerhedsafstand til kravene i EU's Stabilitets- og Vækstpagt. Finanspolitikken er med budgetloven underlagt et forsigtighedsprincip, som indebærer, at den planlagte udvikling i de offentlige udgifter udelukkende kan tage afsæt i de reformer og tiltag, der er fundet flertal for i Folketinget.

- *Udgiftspolitikken* er i de senere år planlagt efter at indfri EU-henstillingen. De planlagte offentlige udgifter i 2014 afspejler finansloven for 2014, der er udarbejdet inden for rammerne af de fastlagte udgiftslofter for 2014-17. Udgiftslofterne for stat, kommuner og regioner dækker ca. $\frac{3}{4}$ af de samlede offentlige udgifter. Det forudsatte forløb for de offentlige udgifter frem mod 2020 bidrager til, at der opnås strukturel balance i 2020. Budgetloven med udgiftslofter understøtter, at de offentlige udgifter udvikler sig i overensstemmelse med målsætninger og prioriteringer i de mellemfristede planer.
- *Skattepolitikken* er primært baseret på Aftale om skattereform fra juni 2012, som markant sænker skatten på arbejde med i alt godt 14 mia. kr. frem mod 2022 og dermed styrker arbejdsudbuddet og de offentlige finanser. Aftalerne om *Vækstplan DK* fra foråret 2013 indebærer en reduktion i en række afgifter på virksomhederne og en gradvis reduktion af selskabskatten frem mod 2016.
- *Penge- og valutakurspolitik*: Valutakursen er stabil som følge af den faste kronekurs over for euroen. Det sikrer lave og stabile inflationsforventninger. Den økonomiske politik bidrager med en ansvarlig og stabilitetsorienteret linje til at sikre troværdighed om fastkurspolitikken, hvilket understøtter et fortsat lavt renteniveau.

6.2 Bedre udgiftsstyring

Med Budgetloven, som blev vedtaget i juni 2012, indføres der udgiftslofter for stat, kommuner og regioner med virkning fra og med finansåret 2014, jf. *Danmarks Konvergensprogram 2013*. Budgetlovens hovedelementer fremgår af boks 6.1.

Boks 6.1

Hovedelementer i budgetloven

- Inden for rammerne af en holdbar finanspolitik opstilles et balancekrav til de samlede offentlige finanser. Den strukturelle saldo må højst udvise årlige underskud på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP ved fremlæggelsen af finanslovsforslaget for et givet år, medmindre der foreligger exceptionelle omstændigheder. Der indføres en automatisk korrektionsmekanisme ved væsentlige afvigelser fra balancekravet.
- Udgiftslofterne skal understøtte, at de overordnede finanspolitiske mål indfries. Lofterne sætter bindende rammer for udgifterne i stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne vedtages i Folketinget og dækker en løbende 4-årig periode. Tiltag til bedre økonomistyring og økonomiske sanktioner skal understøtte overholdelse af lofterne.
- De Økonomiske Råd skal løbende (årligt) vurdere, om den økonomiske politik overholder målet for den strukturelle saldo, og om udgiftslofterne overholdes og er afstemt med de mellemfristede udsigter.

Med budgetloven operationaliseres finanspagtens balancekrav således, at det årlige strukturelle underskud højst må udgøre ½ pct. af BNP, svarende til Danmarks nationalt fastsatte MTO. Budgetlovens underskudsgrænse gælder i udgangspunktet ved fremsættelsen af finanslovsforslaget for et givet år. På baggrund af de hensyn, der ligger bag bestemmelserne i budgetloven, må der i perioden efter fremsættelsen af finanslovsforslaget ikke gennemføres tiltag med væsentlige negative konsekvenser for den strukturelle saldo i det pågældende finansår. Der kan midlertidigt afviges fra det mellemfristede mål i tilfælde af exceptionelle omstændigheder. Der igangsættes en forpligtende korrektionsmekanisme, hvis der er udsigt til en væsentlig afvigelse (på mindst 0,5 pct. af BNP) fra det mellemfristede mål (dvs. et strukturelt underskud på mindst 1 pct. af BNP).

Budgetloven rummer et forsigtighedsprincip, som indebærer, at den planlagte udvikling i de offentlige udgifter udelukkende kan tage afsæt i de reformer og tiltag, der er fundet flertal for i Folketinget. De konkrete beslutninger skal sikre den nødvendige løbende finansiering, så de årlige strukturelle underskud ikke overstiger ½ pct. af BNP, og den finanspolitiske holdbarhed opretholdes.

6.2.1 Fastlæggelse af udgiftslofter for 2014-17

I juni 2013 vedtog Folketinget de første konkrete udgiftslofter for stat, kommuner og regioner, dækkende perioden 2014-17.¹ Udgiftslofterne for 2014-17 er fastlagt med udgangspunkt i den mellemfristede fremskrivning af dansk økonomi, som ligger til grund for *Danmarks Konvergensprogram 2013*.

Udgiftslofterne for 2014-17 er dermed fastsat i overensstemmelse med budgetlovens finanspolitiske mål om årlige strukturelle underskud på højst ½ pct. af BNP og er baseret på forsigtighedsprincippet. Der er således en kobling mellem den offentlige forbrugsvækst, der er planlagt og fundet finansiering til i det mellemfristede forløb, og udgiftspolitikken givet ved de konkrete udgiftslofter.

Udgiftslofterne ligger i udgangspunktet fast for den 4-årige periode. Hvis der træffes beslutning om yderligere reformer eller tiltag, kan konsekvenserne indarbejdes i de mellemfristede fremskrivninger og dermed give mulighed for justeringer af de konkrete lofter. Tilsvarende kan diskretionære skatteændringer give anledning til ændringer i udgiftslofterne. Ændring af lofterne kræver i disse tilfælde fremsættelse af ændringsforslag til den gældende lov om udgiftslofter for 2014-2017.

De konkrete udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for årene 2014-17 fremgår af *tabel 6.1*. De fastsatte udgiftslofter kan justeres i forbindelse med fx ændringer i udgifts- og opgavefordelingen mellem stat, kommuner og regioner. Lofterne er fastsat i reale termer, idet de løbende vil blive opregnet til det skønnede pris- og lønniveau for det pågældende finansår.

¹ Se Lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansårene 2014-2017: http://www.folketingstidende.dk/RIpdf/samling/20121/lovforslag/L230/20121_L230_som_vedtaget.pdf

Tabel 6.1
Udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for perioden 2014-17

Mia. kr. (2014-priser)	2014	2015	2016	2017
Statsligt delloft for driftsudgifter	185,8 (185,8)	188,5	192,0	195,1
Statsligt delloft for indkomstoverførsler	252,7 (250,4)	254,5	255,5	256,0
Det kommunale udgiftsloft	230,1 (230,0)	230,1	230,1	230,1
Det regionale delloft for sundhedsudgifter	102,6 (102,6)	102,6	102,6	102,6
Det regionale delloft for udviklingsopgaver	2,9 (2,9)	2,9	2,9	2,9

Anm.: For 2014 er i parentes angivet udgifter budgetteret på Finansloven for 2014 (FL14) og i kommunernes og regionernes foreløbige budgetter for 2014.

Kilde: Finansministeriet: Finansredegørelse 2014, januar 2014, og Budgetoversigt 3, december 2013.

Det statslige udgiftsloft udgøres af to dellofter for henholdsvis driftsudgifter og indkomstoverførsler, *jf. tabel 6.1*. Udgifter under det statslige delloft for driftsudgifter er i 2014 budgetteret op til det gældende loft. Eventuelle merudgifter vil derfor skulle finansieres ved modgående mindredgifter eller via de generelle reserver, som er afsat på Finansloven for 2014. De budgetterede udgifter under delloftet for indkomstoverførsler ligger lavere end det fastsatte loft, hvilket blandt andet skal ses i lyset af en afsat udsvingsbuffer på 1 mia. kr.

Kommunernes budgetterede serviceudgifter og regionernes budgetterede udgifter til henholdsvis sundhed og regional udvikling i 2014 er på linje med de fastlagte udgiftslofter, *jf. tabel 6.1*. De kommunale og regionale udgiftslofter for 2015-17 er fastsat på samme niveau som i 2014. Det skal ses i lyset af, at væksten i driftsudgifterne i perioden 2015-17 som udgangspunkt er placeret under det statslige delloft. I forbindelse med de årlige økonomiforhandlinger er der mulighed for at tilføre kommuner og regioner midler via udgiftsneutrale omprioriteringer inden for lofterne, *jf. budgetloven*.

Loftfastsættelsen er behæftet med fremskrivningsusikkerhed, herunder især aktivitetsudsving og tidsmæssige forskydninger af udgifter. Hvis de offentlige finanser udvikler sig værre end forventet, skal der som udgangspunkt gennemføres finanspolitiske stramninger, som sikrer overholdelse af de finanspolitiske mål. Det vil være op til en konkret politisk beslutning, om det skal ske via lavere udgifter, højere skatter eller nye reformer. Hvis den strukturelle saldo udvikler sig bedre end forudsat, giver det mulighed for at lempe finanspolitikken fremadrettet.

De årlige finanslove og økonomiaftaler med kommuner og regioner skal holde sig inden for de fastlagte lofter. Samtidig må de loftsbelagte udgifter på regnskaberne for stat, kommuner og regioner ikke overskride de vedtagne lofter. Hvis lofterne ikke overholdes, kan der iværksættes en række sanktionsmekanismer i såvel stat, kommuner og regioner, *jf. boks 6.2*.

Boks 6.2**Sanktionsmekanismer i forbindelse med udgiftslofterne**

På det statslige område er sanktionsmekanismen knyttet til udgiftsopfølgningen i løbet af året og den efterfølgende udgiftskontrol for finansåret. Hvis det statslige udgiftsloft overskrides i et givet år, skal loftet for det efterfølgende år som udgangspunkt reduceres tilsvarende.

Det statslige delloft for indkomstoverførsler indeholder en reserve til dækning af eventuelle midlertidige merudgifter (på 1 mia. kr. årligt i 2014-17). Permanente merudgifter under det statslige delloft for indkomstoverførsler skal redresseres fremadrettet.

For kommuner og regioner er sanktionsmekanismen både knyttet til aftale- og budgetoverholdelse. En del af det samlede aftalte bloktilskud (3 mia. kr. for kommunerne og 1 mia. kr. for regioner) er betinget af, at henholdsvis kommuner og regioner samlet budgetterer inden for økonomiaftalernes rammer. En eventuel reduktion af bloktilskuddet vil ske kollektivt, med mulighed for individuelle reduktioner.

Hvis de regnskabsmæssige serviceudgifter for kommunerne under ét overskrider budgettet, reduceres bloktilskuddet i det følgende år tilsvarende, hvilket vil ske som en kombination af individuelle og kollektive nedsættelser. Det kan konkret aftales, at regnskabet vurderes i forhold til aftaleniveauet i stedet for budgettet. Tilsvarende sanktionsmekanismer gælder de regnskabsmæssigt bogførte nettodriftsudgifter for regionerne.

De første konkrete udgiftslofter for stat, kommuner og regioner, der dækker perioden 2014-17, blev vedtaget af Folketinget i juni 2013. Lofterne vil løbende være underlagt justeringer af mere teknisk karakter, ligesom lofterne løbende vurderes og kontrolleres med henblik på at sikre overholdelse, herunder både af regeringen og Det Økonomiske Råd, *jf. boks 6.3*. Boksen omhandler også kort processen omkring fastlæggelsen af udgiftslofter for 2018.

Boks 6.3**Proces for fastlæggelse af udgiftslofter**

Folketinget vedtog i juni 2013 de første konkrete udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for årene 2014-17, som dannede grundlag for budgetteringen af regeringens finanslovsforslag for 2014 (FFL14) og rammerne for aftalerne om kommuner og regioners økonomi for 2014.

Udgiftslofterne kan løbende justeres, blandt andet ved ændret udgifts- eller opgavefordeling, pris- og lønregulering og andre tekniske korrektioner. Udgiftslofterne kan også ændres i forhold til fordelingen mellem stat, kommuner og regioner, fx i forbindelse med det årlige bloktilskudsaktstykke. Endelige kan lofterne justeres som følge af diskretionære ændringer i udgifter uden for loftsstyring, herunder ændringer i skatteudgifter og ledighedsrelaterede udgifter. Korrektionerne indarbejdes i praksis i forbindelse med bevillingslovene (finanslovsforslaget, ændringsforslaget til finanslovsforslaget og tillægsbevillingsloven).

Den vedtagne finanslov for 2014 (FL14) er fastlagt i overensstemmelse med de fastsatte udgiftslofter for finansåret 2014 og budgetoverslagsårene 2015-17.

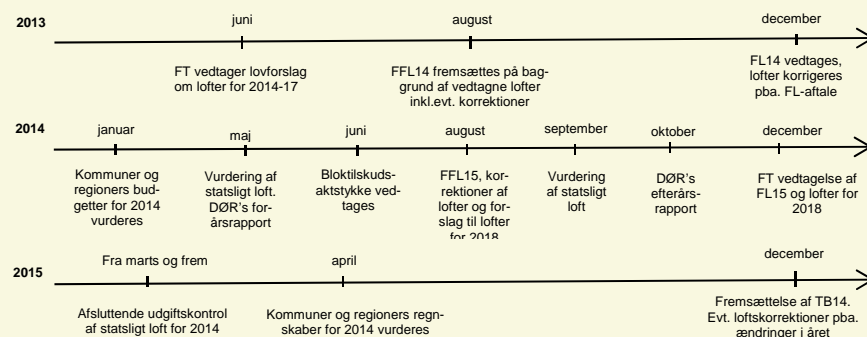
Finansministeren skal på baggrund af ministeriernes indberetninger i maj og september foretage en vurdering af, om der er udsigt til, at de statslige udgiftslofter for det igangværende finansår vil blive overholdt. Hvis der er udsigt til overskridelse, skal finansministeren gennemføre korrigerende tiltag. Efter finansårets afslutning foretages desuden en efterfølgende udgiftskontrol på baggrund af statsregnskabet, der foreligger i marts.

På tilsvarende vis vurderer regeringen i januar, om kommunernes og regionernes budgetter for det pågældende finansår holder sig inden for lofterne. Efter årets afslutning vurderes i maj, om kommunernes og regionernes regnskaber for det pågældende år overholder de fastlagte udgiftslofter.

De Økonomiske Råd skal årligt vurdere, om udgiftslofterne er afstemt med den mellemfristede fremskrivning, og om lofterne overholdes. I efteråret 2013 vurderede Rådet, at de første vedtagne udgiftslofter er fastlagt i overensstemmelse med de mellemfristede finanspolitiske målsætninger, og at de planlagte loftsstyrede udgifter ligger inden for de fastlagte lofter i 2014.

Regeringens forslag til konkrete udgiftslofter for 2018 skal fremlægges i tilknytning til finanslovsforslaget for 2015 (FFL15) i august 2014 med efterfølgende vedtagelse i Folketinget senest i forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 2015 (FL15).

Nedenfor er vist nogle af de centrale elementer i processen for fastlæggelse og vurdering af udgiftslofter for perioden 2014-17 samt den initiale fastlæggelse af udgiftslofter for 2018.

6.3 Effektivisering og offentlig fornyelse

Modernisering af den offentlige sektor er et af de tre reformspor i regeringens *Vækstplan DK*. Reformsporet skal sikre en effektiv ressourceudnyttelse og en fortsat høj kvalitet i den offentlige velfærdsservice.

Den planlagte udgiftsvækst frem mod 2020 er dermed kun en del af grundlaget for fortsat kvalitet og udvikling i den offentlige sektor. Herudover er der store muligheder for at udvikle den offentlige service gennem en fortsat modernisering og effektivisering af den offentlige sektor. Målet er at frigøre 12 mia. kr. frem mod 2020.

Regeringen er godt i gang med at modernisere den offentlige sektor. Arbejdet omfatter en bred vifte af initiativer, herunder digitalisering og brug af velfærdsteknologi, større fokus på effekter og resultater, arbejdstidsregler, offentlig-privat samarbejde og bedre regulering mv. Mange af initiativerne er under implementering.

De enkelte initiativer er nærmere beskrevet i *Danmarks Nationale Reformprogram 2014*, kapitel 5.

Bilagstabeller i henhold til EU's "Code of Conduct"

Tabel 1a
Makroøkonomiske nøgletal

	2013	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
	Mia. kr.	Årlig ændring i pct.							
Realt BNP	1.557,2 ¹⁾	1,1	-0,4	0,4	1,6	1,9	2,1	2,2	1,7
Nominelt BNP	1.858,0	1,8	1,9	1,8	3,0	3,4	3,7	4,1	3,9
Vækstkomponenter									
Privat forbrug	768,0 ¹⁾	-0,7	-0,1	0,0	1,3	1,6	2,3	2,5	2,2
Offentligt forbrug	436,4 ¹⁾	-1,4	0,4	0,8	1,5	0,6	0,6	0,7	0,7
Faste bruttoinvesteringer	288,4 ¹⁾	3,3	0,8	0,7	2,6	3,2	6,6	5,8	5,2
Lagerændringer ²⁾		0,4	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Eksport	887,8 ¹⁾	7,0	0,4	1,2	3,7	4,7	5,6	5,6	4,2
Import	821,7 ¹⁾	5,9	0,9	1,7	3,9	4,5	7,2	6,9	5,7
Bidrag til BNP-vækst									
		Pct.-point							
Indenlandsk efterspørgsel		-0,2	0,2	0,4	1,5	1,5	2,5	2,5	2,3
Lagerændringer ²⁾		0,4	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Nettoeksport		0,9	-0,2	-0,2	0,1	0,4	-0,5	-0,5	-0,7

1) Opgjort i kædede 2005-værdier. Vækstrater er ligeledes opgjort via kædeindeks.

2) Bidrag til BNP-vækst.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 1b
Priser

	2013	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
	Niveau	Årlig ændring i pct.							
BNP-deflator	119,3	0,7	2,3	1,4	1,3	1,5	1,6	1,9	2,2
Privat forbrugs-deflator	117,9	2,7	2,8	1,0	1,3	1,8	1,9	2,0	2,0
Forbrugerprisindeks	129,9	2,8	2,4	0,8	1,2	1,8	1,9	2,0	2,0
HICP-indeks	128,3	2,7	2,4	0,5	1,1	1,8	1,8	1,9	1,9
Nettoprisindeks	131,3	2,6	1,9	0,9	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9
Offentlig forbrugs-deflator	120,2	1,2	1,8	0,1	1,0	1,9	2,1	2,3	2,5
Investeringspriser	111,6	0,9	1,3	-0,1	1,5	1,2	1,1	1,4	1,6
Eksportpriser	115,0	1,2	3,6	0,8	0,9	1,3	1,3	1,6	1,9
Importpriser	111,5	3,7	3,7	-0,8	0,7	1,7	1,6	1,7	1,7

Anm.: For alle prisindeks gælder, at 2005=100.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 1c
Arbejdsmarked

	2013	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
	Niveau	Årlig ændring i pct.							
Beskæftigelse (1.000 personer)	2.734,3	-0,2	-0,3	0,2	0,6	0,6	0,8	1,2	0,6
Udførte arbejdstimer (mio. timer)	3.947,4	0,9	-0,5	-0,3	0,7	0,7	0,7	1,1	0,7
Ledighed (pct.), harmoniseret EU- definition ¹⁾		7,7	7,7	7,1	6,9	6,6	6,2	5,7	4,9
Mandeproduktivitet (1.000 kr.) ²⁾	569,5	1,2	-0,1	0,2	1,0	1,3	1,3	1,0	1,1
Timeproduktivitet (kr.) ³⁾	394,5	0,2	0,1	0,7	0,9	1,2	1,4	1,1	1,0
Aflønning af ansatte (mia. kr.) ⁴⁾	1.023,5	1,1	1,1	1,6	2,4	2,8	3,0	3,8	3,7
Aflønning pr. beskæftiget ⁵⁾	398,0	1,2	1,4	1,3	1,8	2,2	2,2	2,6	3,2

- 1) Tallet svarer til den EU-harmoniserede ledighed i pct. af arbejdsstyrken, som bygger på Danmarks Statistiks arbejdskraftundersøgelse (AKU). Den (strukturelle) ledighed er estimeret til knap 3½ pct. i 2015 baseret på den nationale ledighedsdefinition. Der er i de senere år øget usikkerhed om relationen mellem den nationale og den harmoniserede ledighedsdefinition.
 - 2) Beregnet som realt BNP pr. beskæftiget, hvor BNP er opgjort i kædede værdier.
 - 3) Beregnet som realt BNP pr. udført arbejdstime, hvor BNP er opgjort i kædede værdier.
 - 4) Opgjort i årets priser, dvs. der er tale om nominelle vækstrater i lønsummen.
 - 5) Opgjort som aflønning af ansatte per beskæftiget lønmodtager.
- Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 1d
Sektorbalancer

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Pct. af BNP								
Betalingsbalancen	5,9	6,0	7,3	7,2	7,5	6,7	5,7	3,5
<i>Heraf:</i>								
- Vare- og tjenestebalance	5,2	5,1	5,7	5,7	5,8	5,0	4,4	3,1
- Løbende overførsler og formueindkomster	0,4	0,9	1,6	1,5	1,7	1,6	1,2	0,4
- Kapitalposter	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Privat finansiel opsparing	8,0	9,9	8,2	8,7	10,5	9,0	7,3	3,5
Offentlig finansiel opsparing ¹⁾	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	-1,6	0,1
Statistisk diskrepans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

- 1) Den offentlige saldo er opgjort ifølge nationalregnskabet. Den offentlige saldo i 2012 er påvirket af den forudsatte engangsudbetaling af efterlønsbidrag, som skønnes at øge det offentlige underskud med godt 1 pct. af BNP.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 2a
Offentlige finanser (EDP-form)

	2013	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
	Mia. kr.	Pct. af BNP							
Nettofordrings- erhvervelse i delsektorer									
Samlet offentlig sektor (EDP-form)	-15,1	-1,9	-3,8	-0,8	-1,3	-2,9	-2,2	-1,6	0,1
Statslig sektor	-14,4	-2,0	-3,7	-0,8	-1,3	-2,9	-2,2	-1,6	0,1
Kommunal sektor	-0,4	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale kasser og fonde	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlige finanser (S13)									
Samlede indtægter ¹⁾	1.022,7	54,3	54,1	55,0	54,2	51,7	51,7	51,5	51,1
Samlede udgifter ²⁾	1.037,9	56,3	57,9	55,9	55,6	54,6	53,9	53,1	51,0
Samlet offentlig saldo	-15,1	-1,9	-3,8	-0,8	-1,3	-2,9	-2,2	-1,6	0,1
Renteudgifter	31,9	2,0	1,8	1,7	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6
Primær saldo, EU- definition ³⁾	16,7	0,1	-2,0	0,9	0,2	-1,5	-0,9	-0,2	1,7
Ekstraordinære poster/one-off ⁴⁾		0,3	-1,1	1,3	1,1	-1,0	-0,8	-0,6	0,0
Offentlige indtægter									
Samlede skatter og afgifter ⁵⁾	907,2	46,9	47,4	48,8	48,4	46,0	46,1	45,9	45,6
Produktions- og importskatter	312,4	17,0	16,9	16,8	16,7	16,7	16,9	17,0	17,2
Løbende indkomst- og formueskatter	590,9	29,7	30,4	31,8	31,4	29,1	29,0	28,6	28,1
Kapitalskatter	3,9	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Obligatoriske sociale bidrag ⁶⁾	14,7	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Renteindtægter mv. ⁷⁾	28,0	2,1	1,8	1,5	1,1	1,0	1,0	1,1	1,2
Øvrige (residual) ⁸⁾	72,9	4,3	4,0	3,9	3,9	3,9	3,8	3,7	3,6
Samlede indtægter ²⁾	1.022,8	54,3	54,1	55,0	54,2	51,7	51,7	51,5	51,1
p.m.: Skattetryk ⁹⁾	921,9	47,9	48,4	49,6	49,3	46,8	46,9	46,6	46,3

Tabel 2a (fortsat)

Offentlige finanser (EDP-form)

	2013	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
	Mia. kr.	Pct. af BNP							
Offentlige udgifter									
Lønsum og forbrug i produktionen	519,8	28,2	28,3	28,0	27,8	27,6	27,4	27,2	26,4
- Lønsum	338,1	18,5	18,3	18,2	18,1	17,9	17,7	17,5	16,9
- Forbrug i produktionen	181,7	9,8	10,0	9,8	9,8	9,7	9,7	9,7	9,5
Samlede sociale overførsler	355,2	19,0	19,2	19,1	19,1	18,9	18,5	18,1	17,0
- Sociale overførsler i naturalier ⁸⁾	27,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3
- Indkomstoverførsler	327,8	17,4	17,7	17,6	17,7	17,5	17,1	16,8	15,6
Renteudgifter	31,9	2,0	1,8	1,7	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6
Subsidier	48,4	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,3
Brutto kapitalakkumulation	43,1	2,2	2,6	2,3	2,3	2,1	2,0	2,0	2,0
Kapitaloverførsler	11,5	1,2	2,2	0,6	0,8	0,7	0,8	0,7	0,6
Øvrige (residual) ⁹⁾	27,9	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3	1,3	1,2	1,1
Samlede udgifter ²⁾	1.037,9	56,3	57,9	55,9	55,6	54,6	53,9	53,1	51,0
p.m.: Offentligt forbrug	524,5	28,4	28,5	28,2	28,1	27,9	27,6	27,3	26,5

Anm.: Tallene er baseret på en opgørelse af de offentlige finanser på EDP-form. Den offentlige saldo i 2012 er påvirket af den forudsatte engangsudbetaling af efterlønsbidrag, som skønnes at øge det offentlige underskud med godt 1 pct. af BNP.

- 1) Ekskl. statslige indtægter i tilknytning til bortauktionering af UMTS-licenser.
- 2) Korrigeret for virkningen på rentestørmene som følge af swap-arrangementer og nettoudgifter til infrastrukturinvesteringer.
- 3) Defineret som EDP-definition af offentlig saldo plus EDP-definition af renteudgifter.
- 4) De ekstraordinære poster er baseret på beregningen af den strukturelle saldo og inkluderer midlertidige udsving i provenerne fra pensionsafkastskatten, Nordsøen, nettorenter, selskabsskatter og andre særlige poster. Der foreligger ikke beregninger af den strukturelle saldo, der tager afsæt i de offentlige finanser opgjort på EDP-form. Beregningerne af den strukturelle saldo tager således udgangspunkt i de offentlige finanser opgjort ifølge nationalregnskabet.
- 5) Defineret som summen af produktions- og importskatter, løbende indkomst- og formueskatter samt kapitalskatter. Indeholder med andre ord ikke obligatoriske sociale bidrag, der traditionelt indgår i skattetrykket.
- 6) Indeholder ikke frivillige og imputerede sociale bidrag, idet disse ikke indgår i skattetrykket.
- 7) Indeholder renteindtægter samt udbytter og jordrente mv.
- 8) Danmarks Statistik offentliggør ikke tal for alle undergrupperne (P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9(ekskl. D.91), D.6311, D.63121, D.63131, D.29+D.4 (ekskl. D.41)+D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8), og der udarbejdes ikke skøn i fremskrivningerne for disse enkeltkomponenter.
- 9) Defineret som summen af produktions- og importskatter (inkl. EU-ordninger), løbende indkomst- og formueskatter, kapitalskatter og obligatoriske sociale bidrag.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 2b
Indtægter og udgifter ved uændret politik

	2013	2013	2014	2015	2016	2017
	Mia. Kr.	Pct. af BNP				
Samlede indtægter ved uændret politik	1013,8	54,6	54,0	51,3	51,4	51,1
Samlede udgifter ved uændret politik	1040,2	56,0	55,3	54,7	54,1	53,3

Tabel 2c
Korrektioner til offentlig udgiftsvækst i henhold til EU's udgiftsregel

	2013	2013	2014	2015	2016	2017
	Mia. Kr.	Pct. af BNP				
Udgifter til EU-programmer fuldt modsvaret af indtægter fra EU-midler	0	0	0	0	0	0
Konjunkturbetingede udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse	21,6	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9
Diskretionære indtægtsforanstaltninger	9,2	0,5	-0,3	0,2	-0,1	0,0
Lovbestemte indtægtsforøgelse	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Anm.: De konjunkturbetingede udgifter til ledighed består af udgifterne til a-dagpenge samt til ledige med bistandsydelse.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 3
Funktionel fordeling af offentlige udgifter

	COFOG	2012	2013
		Pct. af BNP	
Generelle offentlige tjenester	1	8,9	7,2
Forsvar	2	1,5	1,4
Offentlig orden og sikkerhed	3	1,1	1,1
Økonomiske anliggender	4	3,6	3,4
Miljøbeskyttelse	5	0,4	0,4
Boliger og offentlige faciliteter	6	0,4	0,4
Sundhedsvæsen	7	8,5	8,4
Fritid, kultur og religion	8	1,7	1,6
Undervisning	9	7,8	7,8
Social beskyttelse	10	25,2	25,1
Samlede offentlige udgifter ¹⁾	TE	59,0	56,8

Anm.: Der udarbejdes ikke prognoser og fremskrivninger af den funktionelle fordeling af de offentlige udgifter. Prognoserne og fremskrivningerne fokuserer på den realøkonomiske fordeling af de offentlige udgifter.

- 1) Korrigeret for virkningen på rentestrømmene som følge af swap-arrangementer og nettoudgifterne til infrastrukturinvesteringer. Opgørelsen af det samlede offentlige udgiftstryk i Danmarks Statistiks opgørelse afviger fra opgørelsen i bilagstabel 2a grundet definatoriske forskelle i opgørelsesmetode (i tabel 2a indregnes afskrivninger i offentligt forbrug, hvilket ikke er tilfældet i Danmarks Statistiks opgørelse).

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 4
Dekomponering af offentlig ØMU-gæld

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
	Pct. af BNP							
Offentlig gæld	46,4	45,4	44,5	43,2	44,3	43,8	43,0	38,8
Ændring i offentlig gældskvot ¹⁾	3,6	-1,0	-0,9	-1,3	1,1	-0,5	-0,8	-0,6
Ændring i offentlig gæld ²⁾	4,4	-0,2	-0,1	-0,1	2,6	1,1	0,9	0,9
Bidrag til ændring i offentlig gæld								
Primær balance ³⁾	0,1	-2,0	0,9	0,2	-1,5	-0,9	-0,2	1,7
Renteudgifter ⁴⁾	2,0	1,8	1,7	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6
Øvrige forhold (residual) ⁵⁾	2,3	0,0	-2,7	-1,7	2,6	0,6	-0,3	-2,4
p.m. Implicit rente af gæld ⁶⁾	5,1	4,4	4,1	3,7	3,6	3,3	3,5	4,3
Andre relevante gældsbegreber								
Statens konto i Nationalbanken	12,5	8,9	8,7	7,5	6,6	-	-	-
Offentlig nettogæld ⁷⁾	2,6	7,5	5,9	7,2	9,9	11,7	12,7	12,4
Nettogæld i stat og kommuner ⁷⁾	2,6	7,5	5,8	7,1	9,9	11,6	12,7	12,3

Anm.: Den offentlige saldo i 2012 og gælden fra 2012 og frem er påvirket af den forudsatte engangsudbetaling af efterlønsbidrag på godt 1 pct. af BNP.

- 1) Ændringen i gældskvoten er defineret som $G_t/BNPt - G_{t-1}/BNPt-1$, hvor G angiver den offentlige gæld målt i kroner.
- 2) Ændringen i gælden er defineret som $G_t/BNPt - G_{t-1}/BNPt$, hvor G angiver den offentlige gæld målt i kroner.
- 3) Som defineret i tabel 2a.
- 4) Som defineret i tabel 2a.
- 5) Der foreligger pt. ikke oplysninger, der muliggør en opdeling på undergrupper.
- 6) Approksimeret ved renteudgifter divideret med den offentlige gæld i det foregående år.
- 7) I opgørelsen af den offentlige nettogæld og nettogælden i stat og kommuner fratrækkes ud over statens indestående likvider i Nationalbanken også statens øvrige aktiver.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 5
Konjunkturrensning af offentlig saldo

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Pct.								
Real BNP-vækst	1,1	-0,4	0,4	1,6	1,9	2,1	2,2	1,7
Pct. af BNP								
Offentlig saldo	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	-1,6	0,1
Renteudgifter ¹⁾	2,0	1,8	1,7	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6
Ekstraordinære poster/one-off ²⁾	0,3	-1,1	1,3	1,1	-1,0	-0,8	-0,6	0,0
Pct.								
Potentiel BNP-vækst ³⁾	1,1	0,5	0,6	1,2	1,4	1,7	1,6	1,7
Pct.-point								
Heraf bidrag fra:								
- Beskæftigelse	0,4	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4
- Heraf arbejdsstyrke	0,2	0,3	0,4	0,2	0,1	0,2	0,3	0,4
- Kapitalapparat	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,7	0,7	0,9
- Totalfaktorproduktivit	0,7	0,3	0,2	0,7	1,0	0,8	0,6	0,5
Pct. af BNP								
Output gab	-1,8	-2,7	-2,8	-2,5	-2,0	-1,5	-1,0	0,0
Konjunkturbidrag ⁴⁾	-1,5	-2,0	-2,1	-1,9	-1,6	-1,2	-0,8	0,0
Strukturel saldo ⁵⁾	-0,9	-0,8	-0,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,2	0,1
Primær strukturel saldo ⁵⁾	-0,5	-0,3	0,4	-0,1	0,1	0,2	0,3	0,6

Anm.: Den faktiske offentlige saldo i 2012 er påvirket af den forudsatte engangsudbetaling af efterlønsbidrag, som skønnes at øge det offentlige underskud med godt 1 pct. af BNP.

- 1) Som defineret i tabel 2.
- 2) De ekstraordinære poster er baseret på beregningen af den strukturelle saldo og inkluderer midlertidige udsving i provenerne fra pensionsafkastskatten, registreringsafgiften, Nordsøen, nettorenter, selskabsskatter og andre særlige poster.
- 3) Inkl. et bidrag fra reale indirekte afgifter, der fx i 2009 isoleret set reducerede BNP-væksten med 0,6 pct.-point i forhold til BVT-væksten.
- 4) Konjunkturbidraget er beregnet på baggrund af et konjunkturgab der er sammenvæjet af outputgab og beskæftigelsesgab.
- 5) Der foreligger ikke beregninger af den strukturelle saldo, der tager afsæt i de offentlige finanser opgjort på EDP-form. Beregningerne af den strukturelle saldo tager således udgangspunkt i de offentlige finanser opgjort ifølge nationalregnskabet. Den primære strukturelle saldo tager endvidere udgangspunkt i en faktisk primær saldo defineret ud fra nettorenteudgifterne og ikke bruttorenteudgifterne.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 6
Ændringer i forhold til Konvergensprogram 2013

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Årlig ændring i pct.								
Real BNP-vækst								
KP13	1,1	-0,5	0,7	1,6	1,7	2,4	2,2	1,7
KP14	1,1	-0,4	0,4	1,6	1,9	2,1	2,2	1,7
Ændring	0,0	0,1	-0,3	0,0	0,1	-0,3	0,0	0,0
Pct. af BNP								
Outputgab (pct. af BVT)								
KP13	-1,8	-2,8	-3,0	-2,5	-2,0	-1,4	-0,8	0,0
KP14	-1,8	-2,7	-2,8	-2,5	-2,0	-1,5	-1,0	0,0
Ændring	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	-0,1	-0,2	0,0
Offentlig saldo¹⁾								
KP13	-2,0	-4,1	-1,7	-1,8	-2,9	-2,1	-1,6	0,0
KP14	-2,0	-3,9	-0,9	-1,4	-3,0	-2,3	-1,6	0,1
Ændring	-0,1	0,2	0,7	0,4	-0,1	-0,2	0,0	0,0
Offentlig ØMU-gæld								
KP13	46,4	45,7	44,0	42,4	43,5	43,8	43,9	40,3
KP14	46,4	45,4	44,5	43,2	44,3	43,8	43,0	38,8
Ændring	0,0	-0,4	0,5	0,8	0,8	0,1	-0,9	-1,4

Anm.: Den offentlige saldo i 2012 og gælden fra 2012 og frem er påvirket af den forudsatte engangsudbetaling af efterlønsbidrag, som skønnes at øge det offentlige underskud med godt 1 pct. af BNP.

Kilde: Egne beregninger.

Tabel 7
Offentlige finansers langsigtede holdbarhed

	2000	2005	2010	2020	2030	2050	2060	2070
	Pct. af BNP							
Samlede udgifter	53,1	51,9	56,3	51,0	51,8	52,5	51,4	51,2
Heraf:								
- Alders-relaterede udgifter	27,2	28,3	31,8	29,3	29,8	29,6	28,5	28,4
- Offentlige pensioner	9,4	9,4	10,2	9,5	9,2	8,1	7,5	7,5
- Efterløn, folke- og tjenestemandspension	7,0	7,3	7,9	7,5	7,2	5,9	5,2	5,1
- Førtidspension	2,4	2,2	2,3	1,9	2,0	2,2	2,3	2,4
- Offentligt betalte arbejdsmarkedspensioner	-	-	-	-	-	-	-	-
- Udgifter til sundhedsvæsen ¹⁾	4,8	5,3	6,3	6,0	6,3	6,3	6,1	6,1
- Udgifter til ældrepleje ¹⁾	1,9	2,0	2,3	2,3	2,8	3,6	3,6	3,5
- Udgifter til uddannelse	6,0	6,1	6,7	6,1	5,8	6,0	5,7	5,8
- Øvrige aldersrelaterede udgifter	5,1	5,4	6,4	5,5	5,7	5,6	5,5	5,5
- Renteudgifter	4,3	2,6	2,1	1,6	1,9	2,6	2,7	2,7
Samlede indtægter	55,3	56,9	53,6	51,1	51,2	50,9	50,3	50,3
Heraf:								
- Renteindtægter ²⁾	2,2	2,2	2,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3
- Provenu fra nettopensionsudbetalinger	-0,6	-1,1	-0,8	0,4	0,3	0,8	0,6	0,6
Pensionsformue i alt	105,2	128,8	143,3	158,1	163,7	167,4	165,7	168,7
- Sociale kasser og fondes formue	1,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1

Tabel 7 (fortsat)
Offentlige finansiers langsigtede holdbarhed

	2000	2005	2010	2020	2030	2050	2060	2070
	Pct.							
Antagelser								
Vækst i arbejdsproduktivitet	3,7	0,4	3,8	1,1	1,3	1,2	1,0	0,9
Real BNP-vækst ³⁾	3,5	2,4	1,4	1,7	1,6	1,9	1,5	1,4
Erhvervsfrekvens, mænd (20-64 år)	83,5	83,0	80,1	82,8	83,4	83,8	84,0	84,1
Erhvervsfrekvens, kvinder (20-64 år)	73,3	73,8	73,0	76,7	77,4	78,0	78,0	78,3
Erhvervsfrekvens, i alt (20-64 år)	78,5	78,5	76,6	79,7	80,4	80,9	81,0	81,2
Ledighed ⁴⁾ (national definition)	7,1	6,6	6,0	3,8	3,7	3,7	3,8	3,8
Strukturel ledighed (national definition)	5,9	4,6	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Befolkningen over 65 år (1.000 pers.)	791,1	817,8	918,3	1165	1371	1506	1543	1634

Anm.: Opgjort efter nationalregnskabets principper, dvs. ikke på EDP-basis.

- 1) Udgifterne til plejehjem indgår i ældrepleje frem for i sundhed.
- 2) Indeholder offentlige indtægter fra renter og udbytter.
- 3) BNP-væksten er i nogle år efter 2025 påvirket af reguleringen af efterløns- og folkepensionsalderen i takt med levetiden.
- 4) Bruttoledighed.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 7a
Eventualforpligtelser

	2013	2014
	Pct. af BNP	
Offentlige garantier	12,9	-
- af hvilke: tilknyttet den finansielle sektor	0,5	-

Anm: Indeholder ikke indskydergaranti. Offentlige garantier består af statsforskrivninger, garantier vedrørende lån samt andre garantier. Garantier tilknyttet den finansielle sektor er Finansiell Stabilitet A/S.

Kilde: Statsregnskab for finansåret 2013.

Tabel 8
Grundlæggende forudsætninger

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Kort rente (årgennemsnit)	1,4	0,6	0,3	0,3	0,6	1,3	2,1	3,8
Lang rente (årgennemsnit)	2,7	1,4	1,8	2,1	2,6	3,1	3,7	4,8
Valutakurs USD/EUR (årgennemsnit)	139	129	133	134	134	136	136	137
Effektiv kronekurs (1980=100)	104	101	102	103	103	103	103	103
BNP-vækst, verden ekskl. EU ¹⁾	2,9	3,2	2,3	3,0	3,8	3,7	3,5	3,1
BNP-vækst, EU ¹⁾	2,4	0,1	0,3	1,9	2,3	2,7	2,6	2,3
Eksportmarkedsvækst ²⁾	7,0	-2,1	-2,0	5,5	6,5	12,1	11,2	3,2
Importvækst, verden ekskl. EU	5,5	6,1	4,3	5,8	7,4	7,1	6,8	6,0
Oliepris (Brent, USD/tønde)	109,8	111,7	110	108	113	119	124	139

Anm.:

1) Handelsvægtet BNP-vækst

2) Omfatter OECD-lande samt vækstøkonomierne Brasilien, Rusland, Indien, Kina, Sydafrika, Tyrkiet, Indonesien og Mexico.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Konvergensprogram Danmark 2014

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen

2013/2014 : 15

Henvendelse om udgivelsen kan i øvrigt ske til

Økonomi- og Indenrigsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

E-mail: oim@oim.dk
Tlf. : 72 28 24 00

Elektronisk publikation

978-87-92985-95-8

Design af omslag

e-Types & e-Types Daily

Web

Publikationen kan hentes på
www.oim.dk